

Allmänna skolfrågor

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande 167 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden år 2003.

Motionsyrkandena avser frågor om bl.a. skolplikt, utbildningsvillkoren i skolan och skolans organisation, uppföljning av elevens utveckling, elevinflytande, skolans arbetsmiljö samt elevhälsa.

Utskottet föreslår avslag på samtliga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till de förslag som lagts fram av Skollagskommittén och bereds inom Regeringskansliet.

I betänkandet finns en gemensam reservation rörande utbildning på entreprenad från Moderata samlingspartiet, Folkpartiet liberalerna, Kristdemokraterna, Centerpartiet och Miljöpartiet de gröna. I övrigt finns reservationer på olika punkter från ett eller flera av dessa partier och Vänsterpartiet. Därtill finns särskilda yttranden från Moderaterna och Centerpartiet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	5
Utskottets överväganden	14
Skolplikt m.m.	14
Utbildningsvillkor.....	16
Organisation	21
Uppföljning av elevens utveckling	27
Elevinflytande m.m.	34
Arbetsmiljö m.m.	37
Elevhälsa m.m.	41
Övriga skolfrågor.....	45
Skolbarnsomsorg	47
Reservationer.....	48
1. Skolstart (punkt 1) – m.....	48
2. Skolstart (punkt 1) – fp.....	48
3. Skolstart (punkt 1) – c, mp	49
4. Skolstart (punkt 1) – kd	49
5. Elevfrånvaro (punkt 2) – m, fp, kd, c.....	50
6. Skolgången för flickor i patriarkala miljöer (punkt 3) – fp.....	51
7. Rätt till undervisning (punkt 4) – m, c.....	51
8. Rätt till undervisning (punkt 4) – fp	52
9. Individanpassad undervisning (punkt 5) – m.....	52
10. Stödundervisning (punkt 6) – m, fp, kd, c	53
11. Mindre klasser (punkt 7) – kd.....	54
12. Likvärdig utbildning (punkt 8) – m, fp, kd.....	54
13. Likvärdig utbildning (punkt 8) – c.....	55
14. Åtgärder för integration (punkt 9) – fp	55
15. Nationell styrning samt uppföljning och utvärdering (punkt 10) – m.....	56
16. Nationell styrning samt uppföljning och utvärdering (punkt 10) – fp.....	57
17. Nationell styrning samt uppföljning och utvärdering (punkt 10) – v, mp.....	57
18. Nationell styrning samt uppföljning och utvärdering (punkt 10) – kd.....	58
19. Kommunal styrning (punkt 11) – m, fp	59
20. Kommunal styrning (punkt 11) – c.....	59
21. Rektors roll (punkt 12) – fp	60
22. Rektors roll (punkt 12) – kd.....	61
23. Skolledarutbildning (punkt 13) – kd.....	61
24. Skolprofilering (punkt 14) – m, fp.....	62

25. Entreprenad (punkt 15) – m, fp, kd, c, mp.....	63
26. Tvåspråkig utbildning (punkt 16) – m, kd.....	63
27. Tvåspråkig utbildning (punkt 16) – c.....	64
28. Gränsöverskridande utbildning (punkt 17) – m.....	64
29. Studie- och yrkesvägledare (punkt 20) – kd, v.....	65
30. Utvecklingssamtal (punkt 21) – kd.....	65
31. Kunskaps- och ansvarskontrakt (punkt 22) – kd.....	66
32. Kunskaps- och ansvarskontrakt (punkt 22) – c.....	66
33. Skriftliga omdömen (punkt 24) – fp.....	67
34. Läsutvecklingsschema (punkt 25) – m, fp, kd, c.....	67
35. Nationella prov (punkt 26) – m.....	68
36. Nationella prov (punkt 26) – fp.....	68
37. Nationella prov (punkt 26) – kd.....	69
38. Förändring av betygssystemet (punkt 27) – fp, kd, c.....	69
39. Förändring av betygssystemet (punkt 27) – m.....	70
40. Alternativ till dagens betygssystem (punkt 28) – mp.....	70
41. Dokumentering av elevens engagemang (punkt 29) – v, mp.....	71
42. Prövning i ämne (punkt 30) – m, fp.....	71
43. Rätt att överklaga betyg (punkt 31) – mp.....	72
44. Lokala skolstyrelser (punkt 32) – c, mp.....	72
45. Lokala skolstyrelser (punkt 32) – kd.....	73
46. Samarbete mellan skola och föräldrar (punkt 33) – m, fp, kd.....	73
47. Samarbete mellan skola och föräldrar (punkt 33) – v.....	74
48. Elevinflytande (punkt 34) – kd.....	74
49. Elevinflytande (punkt 34) – v, mp.....	75
50. Rätt att frånvara från undervisningen (punkt 35) – v, mp.....	76
51. Översyn av arbetsmiljölagen (punkt 36) – mp.....	76
52. Elevskyddsombud (punkt 37) – v, mp.....	76
53. Elevskyddsombud (punkt 37) – c.....	77
54. Skolans arbetsmiljö (punkt 38) – fp.....	78
55. Skolans arbetsmiljö (punkt 38) – kd.....	78
56. Skolans arbetsmiljö (punkt 38) – v.....	79
57. Nationellt register över olycksfall i skolan (punkt 39) – v.....	79
58. Elevhälsa (punkt 42) – kd.....	80
59. Elevhälsa (punkt 42) – v.....	80
60. Kostens betydelse (punkt 43) – v, mp.....	81
61. ANT-undervisning (punkt 44) – kd.....	82
62. Drogpolicy i skolan (punkt 45) – fp.....	82
63. Samarbete med övriga samhället (punkt 46) – m, kd.....	83
64. Det informella lärandet (punkt 47) – kd.....	83
65. Naturskolor (punkt 48) –v, c, mp.....	84
66. IT som pedagogiskt hjälpmedel (punkt 49) – kd.....	84
67. Bristerna inom skolbarnsomsorgen (punkt 51) – kd.....	84
68. Rätt till fritidshemsplats (punkt 52) – v.....	85
Särskilda yttranden.....	86

1. Mindre klasser (punkt 7) – m.....	86
2. Nationell styrning samt uppföljning och utvärdering (punkt 10) – c.....	86
3. Skriftliga omdömen m.m. (punkterna 24 och 33) – m.....	87
4. Lokala skolstyrelser (punkt 32) – m.....	87
Bilaga	88
Förteckning över behandlade förslag.....	88
Motioner från allmänna motionstiden.....	88

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

1. Skolstart

Riksdagen avslår motionerna
2002/03:Ub203,
2003/04:Ub271 yrkande 27,
2003/04:Ub276 yrkande 24,
2003/04:Ub388 yrkande 14,
2003/04:Ub392 yrkande 5 samt
2003/04:Ub439 yrkande 6.

Reservation 1 (m)
Reservation 2 (fp)
Reservation 3 (c, mp)
Reservation 4 (kd)

2. Elevfrånvaro

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub202 samt
2003/04:Ub276 yrkande 9.

Reservation 5 (m, fp, kd, c)

3. Skolgången för flickor i patriarkala miljöer

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub394 yrkande 1 samt
2003/04:Ub418 yrkande 3.

Reservation 6 (fp)

4. Rätt till undervisning

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub388 yrkande 3,
2003/04:Ub392 yrkande 4 samt
2003/04:Sf325 yrkande 10.

Reservation 7 (m, c)
Reservation 8 (fp)

5. Individanpassad undervisning

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub276 yrkandena 1 och 19,
2003/04:Ub368 yrkande 1 och 3,
2003/04:Ub471 yrkande 3 samt

2003/04:Sf325 yrkande 8.

Reservation 9 (m)

6. Stödundervisning

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub276 yrkande 20,
2003/04:Ub289 yrkande 1,
2003/04:Ub304 yrkande 1 samt
2003/04:Ub388 yrkande 4.

Reservation 10 (m, fp, kd, c)

7. Mindre klasser

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub439 yrkande 23.

Reservation 11 (kd)

8. Likvärdig utbildning

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub239,
2003/04:Ub471 yrkandena 1 och 2,
2003/04:Sf325 yrkande 18 samt
2003/04:N328 yrkande 17.

Reservation 12 (m, fp, kd)

Reservation 13 (c)

9. Åtgärder för integration

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub388 yrkande 12 och
2003/04:Sf326 yrkande 25.

Reservation 14 (fp)

10. Nationell styrning samt uppföljning och utvärdering

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub271 yrkande 17,
2003/04:Ub276 yrkandena 2, 3, 13, 15 och 16,
2003/04:Ub439 yrkandena 3 och 31,
2003/04:Ub441 yrkande 4,
2003/04:Ub470 yrkande 2,
2003/04:Ub472 yrkande 2 samt
2003/04:Sf326 yrkande 22.

Reservation 15 (m)

Reservation 16 (fp)

Reservation 17 (v, mp)

Reservation 18 (kd)

11. Kommunal styrning

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub237 yrkande 2,
2003/04:Ub388 yrkande 16,
2003/04:Ub392 yrkandena 3 och 12 samt
2003/04:Ub470 yrkande 1.

Reservation 19 (m, fp)
Reservation 20 (c)

12. Rektors roll

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub237 yrkande 3,
2003/04:Ub417 yrkande 13 och 16 samt
2003/04:Ub439 yrkande 24.

Reservation 21 (fp)
Reservation 22 (kd)

13. Skolledarutbildning

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub439 yrkandena 25 och 26.

Reservation 23 (kd)

14. Skolprofilering

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub276 yrkandena 10 och 14,
2003/04:Ub474 yrkandena 1–3 samt
2003/04:Sf325 yrkande 11.

Reservation 24 (m, fp)

15. Entreprenad

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub276 yrkande 33,
2003/04:Ub297 samt
2003/04:Ub426.

Reservation 25 (m, fp, kd, c, mp)

16. Tvåspråkig utbildning

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub392 yrkande 21 samt
2003/04:Sf325 yrkandena 9, 13 och 14.

Reservation 26 (m, kd)
Reservation 27 (c)

17. Gränsöverskridande utbildning

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub266.

Reservation 28 (m)

18. Modersmål för svenska elever utomlands

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub355.

19. Sponsring

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub229 och
2003/04:Ub271 yrkande 38.

20. Studie- och yrkesvägledare

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub292 yrkande 20 samt
2003/04:Ub439 yrkandena 7 och 8.

Reservation 29 (kd, v)

21. Utvecklingssamtal

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub439 yrkande 16.

Reservation 30 (kd)

22. Kunskaps- och ansvarskontrakt

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub392 yrkandena 7 och 19 samt
2003/04:Ub439 yrkande 20.

*Reservation 31 (kd)
Reservation 32 (c)*

23. Sekretess kring viss information om elever

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub244.

24. Skriftliga omdömen

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub341 yrkandena 2 och 3 samt
2003/04:Ub388 yrkande 8.

Reservation 33 (fp)

25. Läsutvecklingschema

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub276 yrkande 18 (i denna del) och

2003/04:Sf326 yrkande 23.

Reservation 34 (m, fp, kd, c)

26. Nationella prov

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub276 yrkande 18 (i denna del),
2003/04:Ub388 yrkande 9 och
2003/04:Ub439 yrkande 19.

Reservation 35 (m)

Reservation 36 (fp)

Reservation 37 (kd)

27. Förändring av betygssystemet

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub254,
2003/04:Ub276 yrkandena 25 och 26,
2003/04:Ub341 yrkande 1,
2003/04:Ub367 yrkande 17,
2003/04:Ub388 yrkande 7,
2003/04:Ub392 yrkande 8 samt
2003/04:Ub439 yrkande 17.

Reservation 38 (fp, kd, c)

Reservation 39 (m)

28. Alternativ till dagens betygssystem

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub292 yrkande 19 och
2003/04:Ub309 yrkande 1.

Reservation 40 (mp)

29. Dokumentering av elevens engagemang

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub271 yrkande 13.

Reservation 41 (v, mp)

30. Prövning i ämne

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub276 yrkande 27.

Reservation 42 (m, fp)

31. Rätt att överklaga betyg

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub309 yrkande 2 samt
2003/04:Ub408 yrkande 2.

Reservation 43 (mp)

32. Lokala skolstyrelser

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub271 yrkande 15,
2003/04:Ub392 yrkande 13 och
2003/04:Ub439 yrkande 32.

Reservation 44 (c, mp)

Reservation 45 (kd)

33. Samarbete mellan skola och föräldrar

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub292 yrkande 12,
2003/04:Ub368 yrkande 4,
2003/04:Ub388 yrkande 20 samt
2003/04:Ub439 yrkande 38.

Reservation 46 (m, fp, kd)

Reservation 47 (v)

34. Elevinflytande

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub271 yrkande 11,
2003/04:Ub292 yrkande 9,
2003/04:Ub408 yrkande 3,
2003/04:Ub439 yrkandena 36 och 37 samt
2003/04:Kr361 yrkande 6.

Reservation 48 (kd)

Reservation 49 (v, mp)

35. Rätt att frånvara från undervisningen

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub271 yrkande 12.

Reservation 50 (v, mp)

36. Översyn av arbetsmiljölagen

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub271 yrkande 10.

Reservation 51 (mp)

37. Elevskyddsombud

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub271 yrkandena 8 och 9,
2003/04:Ub292 yrkande 11,
2003/04:Ub392 yrkande 26,
2003/04:Ub485 samt

2003/04:Ju262 yrkande 2 (i denna del).

Reservation 52 (v, mp)

Reservation 53 (c)

38. Skolans arbetsmiljö

Riksdagen avslår motionerna

2003/04:Ub292 yrkandena 4 och 17,

2003/04:Ub357,

2003/04:Ub388 yrkande 11

2003/04:Ub439 yrkandena 4 och 28 samt

2003/04:Ju262 yrkande 2 (i denna del).

Reservation 54 (fp)

Reservation 55 (kd)

Reservation 56 (v)

39. Nationellt register över olycksfall i skolan

Riksdagen avslår motion

2003/04:Ub292 yrkande 2.

Reservation 57 (v)

40. Tinnitus

Riksdagen avslår motion

2003/04:Ub361.

41. Städning i skolor

Riksdagen avslår motion

2003/04:Ub292 yrkande 3.

42. Elevhälsa

Riksdagen avslår yrkandena

2003/04:Ub271 yrkandena 28–31,

2003/04:Ub292 yrkandena 8, 13 och 23,

2003/04:Ub353,

2003/04:Ub398 yrkandena 1–3 och 7–9,

2003/04:Ub439 yrkande 27 och

2003/04:Ub482.

Reservation 58 (kd)

Reservation 59 (v)

43. Kostens betydelse

Riksdagen avslår motionerna

2003/04:Ub271 yrkandena 35 och 36 samt

2003/04:Ub285.

Reservation 60 (v, mp)

44. ANT-undervisning

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub439 yrkande 39,
2003/04:So270 yrkande 3,
2003/04:So578 yrkandena 1 och 2 samt
2003/04:So645 yrkande 13.

Reservation 61 (kd)

45. Drogpolicy i skolan

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub351 yrkande 2,
2003/04:So345 yrkande 5,
2003/04:So414 yrkande 5 samt
2003/04:So639 yrkande 3.

Reservation 62 (fp)

46. Samarbete med övriga samhället

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub276 yrkande 34.

Reservation 63 (m, kd)

47. Det informella lärandet

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub295 och
2003/04:Kr361 yrkande 5.

Reservation 64 (kd)

48. Naturskolor

Riksdagen avslår motionerna
2003/04:Ub271 yrkande 39 samt
2003/04:Ub392 yrkande 28.

Reservation 65 (v, c, mp)

49. IT som pedagogiskt hjälpmedel

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub439 yrkande 18.

Reservation 66 (kd)

50. Flexibel start på skoldagen

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub331.

51. Bristerna inom skolbarnsomsorgen

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub438 yrkande 4.

Reservation 67 (kd)

52. Rätt till fritidshemsplats

Riksdagen avslår motion
2003/04:Ub292 yrkande 22.

Reservation 68 (v)

Stockholm den 1 april 2004

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Björkman (s), Ulf Nilsson (fp), Inger Lundberg (s), Sten Tolgfors (m), Majléne Westerlund Panke (s), Agneta Lundberg (s), Inger Davidson (kd), Nils-Erik Söderqvist (s), Anna Ibrisagic (m), Louise Malmström (s), Tobias Billström (m), Mikael Damberg (s), Mikaela Valtersson (mp), Christer Adelsbo (s), Axel Darvik (fp), Lennart Gustavsson (v) och Håkan Larsson (c).

Utskottets överväganden

Skolplikt m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden rörande tidpunkten för skolstart, flexibel skolstart samt elevfrånvaro.

Jämför reservationerna 1 (m), 2 (fp), 3 (c, mp), 4 (kd), 5 (m, fp, kd, c) samt 6 (fp).

Motioner och utskottets ställningstagande

I ett flertal motioner anfördes att **åldern vid skolstart skall vara flexibel**.

Moderaterna anför i motion 2003/04:Ub276 yrkande 24 att skolstarten skall vara flexibel men inträffa senast det år eleven fyller åtta år. Genom den pedagogiska förskolan finns möjlighet att verkligen göra en flexibel och flytande övergång från förskola till grundskola för de elever som vill, skriver man. I motion 2003/04:Ub203 (m) föreslås att skolstarten skall vara individuellt anpassad och styras av barnets kunskaps- och mognadsgrad. Folkpartiet framhåller i motion 2003/04:Ub388 yrkande 14 som sin mening att elever normalt skall börja grundskolan när de är sex år. Skolgången i grundskolan skall vara flexibel och antalet terminer skall inte vara fixerat. Eleverna skall kunna gå vidare till gymnasieskolan vid olika tidpunkter beroende på när de uppnått målen för grundskolan. Kristdemokraterna begär i motion 2003/04:Ub439 yrkande 6 att regeringen skall återkomma till riksdagen med förslag om hur möjligheten till flexibel skolstart skall utnyttjas i högre grad än vad som sker i dag. Skolstarten bör vara individuellt flexibel samt ske successivt. Kommunerna bör uppmuntras att införa skolstart varje termin för att på så sätt öka flexibiliteten och bättre anpassa sig efter varje elevs förutsättningar och behov. Det bör också finnas möjlighet att i vissa fall förlänga skolgången på grundskolenivå med ett år. Centerpartiet anför i motion 2003/04:Ub392 yrkande 5 att elever bör ges möjlighet att börja förskoleklass, grundskola och gymnasieskola vid fler tidpunkter än bara på höstterminen. Flexibel skolstart innebär, skriver man, en verkligt individanpassad skola, där den kunskaps- och mognadsnivå eleven befinner sig på styr mer än elevens ålder. Skolstart kan ske vid sex, sju eller åtta års ålder. Miljöpartiet framhåller i sin motion 2003/04:Ub271 yrkande 27 att barnets utvecklingsnivå skall vara avgörande för skolstart. En mer individuellt anpassad skolstart bör därför införas, anpassad efter varje individs behov och utsträckt till åtta års ålder.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår samtliga yrkanden.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen, senast i betänkande 2002/03:UbU11, behandlat och avstyrkt yrkanden om ändrad skolstartsålder med hänvisning

till att ett betydande mått av flexibilitet redan finns i det nuvarande systemet. Enligt 3 kap. 8 § skollagen (1985:1100) skall barnet, om vårdnadshavaren så begär, redan höstterminen det kalenderår det fyller sex år jämställas med skolpliktiga barn i fråga om rätten att börja skolan. Om uppskjuten skolplikt till det år barnet i fråga fyller åtta år stadgas i 3 kap. 7 § skollagen. Den kommun där barnet är bosatt skall, enligt 2 b kap. 2 § första stycket anvisa barnet plats i förskoleklass fr.o.m. höstterminen det år då barnet fyller sex år. Enligt andra stycket samma paragraf får barnet tas emot i förskoleklass före höstterminen det år då barnet fyller sex år.

Skollagskommittén föreslår i sitt betänkande *Skollag för kvalitet och likvärdighet* (SOU 2002:121) att ett barn även fortsättningsvis skall kunna tas in i förskoleklass vid en tidigare tidpunkt än när barnets rätt till en sådan utbildning inträder. Det är här, liksom i nuvarande reglering, inte fråga om en rättighet för barnet utan en möjlighet till en tidigare start i förskoleklassen om barnets vårdnadshavare önskar det. Regeringen har aviserat en proposition om ny skollag till nästa riksmöte.

Regeringen har uppdragit åt Skolverket att utreda konsekvenserna av flexibel skolstart under läsåret i grundskolan. Skolverket skall belysa vilka konsekvenser som flexibel skolstart under läsåret kan få för barn i förskola och skolbarnsomsorg samt för elever i det offentliga skolväsendet. Skolverket skall också ange inom vilka områden som författningsändringar måste ske för att en eventuell försöksverksamhet skall kunna komma till stånd samt föreslå hur en sådan skall utformas. Uppdraget skall redovisas senast den 15 april 2004.

Utskottet har tidigare (bl.a. i bet. 2001/02:UbU10) framhållit vikten av att alla elever ges möjlighet att nå målen för grundskolan. Alla elever når dock inte målen samtidigt och på samma sätt. Undervisningen i skolan måste därför anpassas till varje elevs förutsättningar och behov, vilket tydligt framgår av både skollagen (1 kap. 2 §) och läroplanen (Lpo 94). För de elever som behöver extra tid i grundskolan finns möjlighet till detta enligt gällande bestämmelser. I skollagen anges som huvudregel att skolplikten upphör vid utgången av vårterminen det kalenderår eleven fyller 16 år (3 kap. 10 § första stycket). Skolplikten kan dock upphöra dessförinnan om eleven tillfredsställande slutfört högsta årskursen i grundskolan eller visat sig ha motsvarande kunskaper vid en särskild prövning (3 kap. 10 § andra stycket). En elev som inte tillfredsställande har slutfört det sista skolåret har rätt att få tillfälle att göra detta under högst två år efter det att skolplikten upphört (4 kap. 10 § skollagen).

Vidare får rektor, efter medgivande från vårdnadshavaren, flytta en elev till en högre årskurs om eleven har goda förutsättningar att klara detta (6 kap. 5 § grundskoleförordningen, 1994:1194). Utskottet vill framhålla att för de elever som når målen snabbare än andra är målen att sträva efter i läroplanen så utformade att det finns goda förutsättningar för dessa elever, liksom för andra, att utvecklas inom grundskolans ramar. Utskottet anser att det finns tillräckliga möjligheter att anpassa tiden i grundskolan till olika elevers behov, och förutsätter att så sker.

I motion 2003/04:Ub276 yrkande 9 föreslår Moderaterna att lärare och skolledare skall få ett tydligt mandat att tillrättaföra *elever som skolkar* eller stör undervisningen. Undervisningen måste alltid säkerställas för de elever som har skolplikt. Elever som stör skall i stället kunna erbjudas enskild undervisning. Motion 2003/04:Ub202 (m) efterfrågar striktare regler vid skolka. Sådan frånvaro måste alltid rapporteras till föräldrarna, och varje skola bör ha klara regler för hur denna rapportering av frånvaro skall ske.

Folkpartiet pekar i motion 2003/04:Ub418 yrkande 3 på vikten av att kommunernas uppföljning av fullgörandet av skolplikten förbättras, så att skolgången säkras för de *flickor* som växer upp i miljöer präglade av *patriarkala värderingar*. I motion 2003/04:Ub394 yrkande 1 (c, fp) framförs att alla barns frånvaro skall följas upp, oavsett barnens bakgrund och kön.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Enligt 3 kap. 1 § skollagen (1985:1100) har alla barn som är bosatta i landet skolplikt. Skolplikten motsvaras av en rätt till utbildning inom det offentliga skolväsendet.

I 3 kap. 13 § skollagen regleras kommunens tillsyn över att skolplikten fullgörs. Kommunen skall se till att skolpliktiga elever i dess grundskola och särskola fullgör sin skolgång. Bestämmelser om elevens närvaroplikt i grundskolan finns i 3 kap. 11 § första stycket skollagen. Där anges att varje barn, som fullgör skolplikt inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdom eller på något annat sätt, skall delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om barnet inte är sjukt eller har annat giltigt skäl att utebli. Vårdnadshavarens ansvar för att eleven fullgör sin skolplikt regleras i 3 kap. 15 och 16 §§ skollagen. Om en skolpliktig elev inte fullgör sin skolgång och detta beror på att elevens vårdnadshavare inte gjort vad på dem ankommer, får styrelsen för utbildningen vid vite förelägga elevens vårdnadshavare att iaktta sina skyldigheter.

Av bestämmelserna framgår att vårdnadshavaren, eleven och skolhuvudmannen har ett gemensamt ansvar för att skolplikten fullföljs. Skolförfattningarna förutsätter även ett fortgående samarbete med vårdnadshavaren angående elevens skolsituation (se t.ex. Lpo 94 avsnitt 2.4).

Utskottet anser att gällande regelverk tillgodoser motionsyrkandena.

Utbildningsvillkor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkandena rörande rätt till undervisning, individanpassad undervisning, stödundervisning, mindre klasser, likvärdig utbildning samt åtgärder för integration.

Jämför *reservationerna* 7 (m, c), 8 (fp), 9 (m), 10 (m, fp, kd, c), 11 (kd), 12 (m, fp, kd), 13 (c) samt 14 (fp).

Motioner och utskottets ställningstagande

I motion 2003/04:Ub388 yrkande 3 anför Folkpartiet att skollagen bör ändras så att alla elever skall ha **rätt till undervisning** och rätt till stöd även efter skolpliktens upphörande tills de blir behöriga till gymnasieskolans nationella program eller kan påbörja vuxenutbildning. Centerpartiet skriver i sin motion 2003/04:Ub392 yrkande 4 att en individuell kunskapsrätt bör införas i skollagen. Kommunen och skolan har ett åtagande som inte är avklarat förrän eleven har uppnått kunskapsmålen för grundskolan, anser Centerpartiet. En individuell kunskapsrätt bör därför införas i skollagen. I motion 2003/04:Sf325 yrkande 10 anför också Moderaterna att en individuell kunskapsrätt bör införas för alla skolbarn. Inget barn skall behöva lämna grundskolan utan fullständiga baskunskaper. Det är oväsentligt om det tar åtta, nio, tio eller elva år att nå dit.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionerna.

Med hänvisning till bestämmelserna i skollagens 3 kap. 10 § om skolpliktens upphörande och 4 kap. 10 § om möjligheterna för en elev att beredas tillfälle att fullfölja sista årskursen i grundskolan högst två år efter det att skolplikten upphörde, anser utskottet att det finns goda förutsättningar att anpassa tiden i grundskolan efter olika elevers behov. Som tidigare framhållits är målen att sträva efter så utformade i läroplanen att det finns utrymme för alla elever att utvecklas inom grundskolans ramar.

Moderaterna hävdar i flera motioner att det finns ett behov av en mer **individanpassad undervisning**. I motion 2003/04:Ub276 framhåller de att den elev som i dag önskar gå snabbare fram hålls tillbaka, och den som skulle behöva mer stöd tvingas framåt utan att ha nödvändiga kunskaper (yrkande 1). Individuella kunskapsplaner bör införas i grundskolan (yrkande 19). Varje elev skall ha en kunskapsplan som utgår från de nationella kunskapsmålen. Det åligger skolan att tillsammans med föräldrarna tillse att eleven bedriver studier i den omfattningen att de nationella kunskapsmålen och elevens egna mål nås. Dessa mål föreslås utarbetas gemensamt och skrivs under av elev, föräldrar och lärare. I motion 2003/04:Sf325 yrkande 8 framför Moderaterna att det finns brister i dagens skolpolitik för barn som behöver extra stöd. Skolan fungerar bäst för barn med genomsnittliga behov och har svårt att hjälpa barn med behov av extra stöd. Skolan fungerar särskilt illa för barn med utländsk bakgrund, hävdar motionärerna, och särskilt för de barn som kommer till Sverige under skolåren. I motion 2003/04:Ub368 framför Moderaterna att alla elever skall ges möjlighet att lära oavsett bakgrund, vilken skola de går i eller hur de lär sig. Skolan måste ta hänsyn till att elever är olika och ha respekt för deras olikhet (yrkande 1). Tydliga regler som tillämpas konsekvent är en viktig förutsättning för en god inläringsmiljö (yrkande 3). Enligt motion 2003/04:Ub471 (m) yrkande 3 skall alla barn och ungdomar erbjudas möjlighet till en individuellt anpassad utbildning.

Flera motioner tar upp frågan om elever med behov av **särskilt stöd**.

Moderaterna begär i motion 2003/04:Ub276 yrkande 20 att regeringen lägger fram förslag om tidiga stödsatser för elever som riskerar att inte nå målen. Exempel på satsningar som nämns i motionen är satsningar på speciallärare, läsläsningshjälp och sommarundervisning. Folkpartiet anför i motion 2003/04:Ub388 yrkande 4 att elever i behov av stöd skall ha rätt att få det stödet av en speciallärare, enskilt eller i grupp. Motion 2003/04:Ub304 (c) yrkande 1 hävdar skolans pedagogiska ansvar för barn i behov av särskilt stöd. I motion 2003/04:Ub289 (c) yrkande 1 framförs att Skolverket i samarbete med Kommunförbundet bör arbeta för att lokala handlingsplaner upprättas vid varje skolenhet för att så tidigt som möjligt upptäcka och hjälpa barn i behov av särskilt stöd.

I motion 2003/04:Ub439 yrkande 23 understryker Kristdemokraterna betydelsen av *mindre klasser* och skolenheter. Undervisningsgruppernas storlek har stor betydelse för lärarens välbefinnande och möjlighet att ge eleverna individuellt stöd och uppmärksamhet.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena om individanpassad undervisning, stödundervisning och mindre klasser.

Barns rätt till utbildning kommer till uttryck i olika internationella dokument som Sverige har förbundit sig att följa. Barnkonventionen föreskriver en rätt till utbildning, som skall ges på grundval av lika möjligheter för alla. Detta omfattar bl.a. en rätt till individuellt anpassad undervisning för barn med särskilda behov. I Salamancadeklarationen om principer, inriktning och praxis vid undervisning av elever i behov av särskilt stöd, som antogs 1994 av den internationella konferensen om specialundervisning arrangerad av Unesco och Spaniens utbildnings- och vetenskapsministerium, betonas att skolorna skall ge plats för alla barn oavsett deras fysiska, intellektuella, sociala, emotionella, språkliga eller andra förutsättningar.

Skollagskommittén betonar i sitt betänkande *Skollag för kvalitet och likvärdighet* (SOU 2002:121 s. 325 f.) att alla elever behöver stöd i skolan för sin utveckling och sitt lärande. Likvärdigheten i undervisningen skall ses ur elevernas perspektiv, och innebär inte att undervisningen måste utformas på samma sätt för alla. Alla elever har rätt att få ledning och stimulans för maximal kunskapsinhämtning. Skollagskommittén föreslår en ny bestämmelse i skollagen med innebörden att alla elever skall ges den ledning och stimulans som behövs i deras lärande och personliga utveckling för att de skall kunna utvecklas så långt som möjligt i enlighet med utbildningens mål.

I regeringens utvecklingsplan *Utbildning för kunskap och jämlikhet* (skr. 2001/02:188) betonas bl.a. att eleverna skall ha möjlighet att gå framåt utifrån individuella förutsättningar även över skolformsgränserna. Det borde, enligt regeringen, bli vanligare för grundskoleelever att läsa vissa kurser på gymnasienivå och för gymnasieelever att få möjlighet att studera på högskolan i vissa ämnen, samtidigt som de fullföljer sin gymnasieutbildning.

Bestämmelser om att elever får det stöd och den hjälp de behöver i skolan finns bl.a. i skollagen. Enligt 1 kap. 2 § och 4 kap. 1 § skollagen skall hänsyn tas till elever i behov av särskilt stöd. För grundskolan finns bestämmelser om

olika former av stödinsatser i 5 kap. grundskoleförordningen, bl.a. studiehandledning på modersmålet, stödundervisning, specialpedagogiska insatser inom elevens klass eller i särskild undervisningsgrupp samt anpassad studiegång. Enligt 5 kap. 4 § grundskoleförordningen skall en elev ges stödundervisning om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de mål som minst skall ha uppnåtts vid slutet av det femte och det nionde skolåret eller om eleven av andra skäl behöver särskilt stöd. Ytterligare bestämmelser finns i de övriga skolformsförordningarna samt i läroplanerna.

Skollagskommittén föreslår i sitt betänkande (SOU 2002:121) att skollagen skall innehålla bestämmelser om särskilt stöd. Motivet är att förstärka elevens rätt samt ange en arbetsprocess som rektor är skyldig att följa. En utredningsskyldighet av elevens behov av särskilt stöd skall, enligt förslaget, skrivas in i lagen. För den elev som då befinner sig ha rätt till stöd skall ett åtgärdsprogram utarbetas och fastställas av rektor. Elev och vårdnadshavare skall ges en aktiv roll vid utarbetandet av åtgärdsprogrammet. Utskottet anser att beredningen inom Regeringskansliet av Skollagskommitténs förslag bör avvaktas.

Utskottet anser att gällande bestämmelser och de förslag som för närvarande är under beredning väl tillgodoser motionsyrkandenas intentioner. Det finns goda möjligheter att anpassa undervisningen till olika elevers behov och utskottet förutsätter att så även sker.

Organisationen av skolarbetet och klasserna är enligt utskottets mening något som kommunerna även i fortsättningen skall ansvara för. Genom det särskilda statsbidraget till personalförstärkningar i skola och fritidshem har kommunerna fått ökat utrymme att välja den organisation som de anser bäst.

Moderaterna pekar i motion 2003/04:Sf325 yrkande 18 på avsaknaden av en **likvärdig skola i alla delar av landet**. Moderaterna framför som sin mening att vi inte har en likvärdig skola i hela landet, varken till resurser eller resultat. Andelen elever som går ut skolan utan fullständiga betyg varierar mellan olika kommuner och mellan olika skolor i kommunerna. I motion 2003/04:Ub471 (m) skriver motionären att en god utbildning är en central del i en fungerande välfärdspolitik (yrkande 1). Tillgång till god utbildning är en grundläggande rättighet för alla svenska barn och ungdomar. Alla bör erbjudas möjlighet till en individuellt anpassad utbildning, rik på stöd när eleven behöver extra hjälp, rik på utvecklingsmöjligheter för dem som vill gå snabbare fram, solid i de vardagliga värderingarna och tydlig om det sociala klimatet på skolan (yrkande 2).

I motion 2003/04:Ub239 (kd) anförs att förutsättningarna för ett särskilt tidsbegränsat stöd till glesbygdsskolorna bör utredas. Motionären hävdar att införandet av ett särskilt statligt stöd av temporär karaktär skulle kunna innebära att en skola kan överleva även om elevantalet tillfälligt är lågt. Centerpartiet begär i motion 2003/04:N328 yrkande 17 att Skolverket får i uppdrag att finna former för kunskaps- och kompetensutveckling till de små skolorna. Modern informationsteknik kan med fördel användas för att få tillgång till

bibliotek eller andra resurser som inte finns fysiskt tillgängliga på orten, heter det i motionen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionerna.

I 1 kap. 2 § första stycket skollagen slås fast att alla barn och ungdomar, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, skall ha lika tillgång till utbildning i det offentliga skolväsendet. Av förarbetena (prop. 1990/91:18 s. 27) framgår att det ankommer på huvudmännen att utforma sin utbildning så att inte någon elev i realiteten förhindras att få del av utbildningen på grund av sitt kön, sin bostadsort eller sina sociala eller ekonomiska förhållanden.

Skollagskommittén föreslår att principen om lika tillgång till utbildning även i fortsättningen skall slås fast i skollagen.

Utskottet vill här också hänvisa till den särskilda satsningen på skolor i utsatta områden som Myndigheten för skolutveckling genomför i syfte att förbättra förskole- och skolsituationen för barn och ungdomar i områden präglade av segregation.

Utskottet vill också erinra om det särskilda statsbidrag som Skolverket har att fördela mellan åren 2001 och 2007 för att göra det möjligt för kommunerna att genomföra personalförstärkningar i skola och fritidshem. Skolverkets undersökningar av hur personalförstärkningarna har fördelats visar att glesbygdskommunerna har haft den största ökningen av personaltäthet av kommunerna mellan läsåret 2000/01 och 2002/03. Genom det kommunala utjämningsstödet utgår dessutom stöd till glesbygdsområden, där de kommuner som har ett vikande befolkningsunderlag erhåller stöd för att t.ex. kunna driva skolor med färre elever än vad som annars hade varit möjligt.

Folkpartiet understryker i två motioner *skolans roll i integrationsprocessen*. I motion 2003/04:Ub388 yrkande 12 liksom i motion 2003/04:Sf326 yrkande 25 anförs att skolan kan bli en murbräcka för ökad social rörlighet och mot segregation och utslagning. Skolor i utsatta områden skall ges extra resurser för att förhindra utslagning av elever. Extra resurser kan bidra till att skolorna blir s.k. magnetskolor som lockar elever även från andra områden.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Myndigheten för skolutveckling har, såsom tidigare nämnts i detta betänkande, sedan i maj 2003 regeringens uppdrag att arbeta för en förbättrad förskole- och skolsituation i segregerade områden, dvs. områden som är präglade av social och etnisk segregation. Myndigheten skall årligen till regeringen redovisa gjorda insatser, vilka metoder och arbetssätt som använts, viktiga iakttagelser som gjorts under arbetet samt vilka resultat som har uppnåtts och hur dessa spritts till olika huvudmän. Uppdraget skall slutredovisas den 15 december 2005. Utskottet framhåller att livsvillkoren för elever i olika skolor skall spela en viktig roll vid kommunernas fördelning av resurser.

Organisation

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden rörande uppföljning och utvärdering samt nationell och kommunal styrning.

Jämför *reservationerna* 15 (m), 16 (fp), 17 (v, mp), 18 (kd), 19 (m, fp), 20 (c), 21 (fp), 22 (kd), 23 (kd), 24 (m, fp), 25 (m, fp, kd, c, mp), 26 (m, kd), 27 (c), 28 (m) samt 29 (kd, v).

Motioner och utskottets ställningstagande

Flera motioner rör **nationell styrning** samt frågan om **uppföljning och utvärdering** av skolorna.

I motion 2003/04:Ub276 skriver Moderaterna att det finns brist på tydliga mål och incitament i skolan (yrkande 2). Skolans mål tar sig uttryck i det stora antalet mål som finns i lagstiftningen, läroplaner och kursplaner, skriver man. Dessa riskerar att skymma det som bör vara skolans mest angelägna uppgift, nämligen att förmedla kunskap. Bristen på incitament yttrar sig bl.a. i att utbildningspremien är liten och att intagningsystemet till högskolor är så utformat att taktikval är vanligt. Bristen på utvärdering är ett grundläggande problem inom den svenska skolan (yrkande 3). Det behövs en tydlig ansvarsfördelning för vad de olika politiska nivåerna, riksdag och regering respektive kommunen, skall göra för arbetet i skolan (yrkande 13). Enligt Moderaterna behövs det nationell lagstiftning och styrdokument samt ett fristående nationellt kvalitetsinstitut för att komplettera den uppföljning och utvärdering som måste bedrivas vid varje skola av berörda huvudmän (yrkande 15). Regeringen bör lägga fram förslag om likvärdig återkommande utvärdering av samtliga skolor oavsett huvudman eller inriktning vad gäller undervisningskvalitet och resultat. En återkommande granskning bör, enligt Moderaterna, ske minst vart tredje år (yrkande 16). I motion 2003/04:Ub470 yrkande 2 (m) anförs att hur de nationella riktlinjerna skall tillämpas och målen för skolans verksamhet skall uppnås skall avgöras av respektive skola. Skolorna skall, enligt motionären, fungera som självständiga enheter med fullt ansvar för verksamhetens utveckling. I motion 2003/04:Ub472 (m) yrkande 2 anförs att resultatet av kvalitetsgranskningarna av enskilda skolor löpande skall publiceras av Skolverket. Folkpartiet understryker i motion 2003/04:Sf326 yrkande 22 vikten av tydliga mål och utvärderingar i skolan. Kristdemokraterna framhåller i motion 2003/04:Ub439 att en klarare roll- och ansvarsfördelning mellan olika beslutsnivåer i samhället behövs i en målstyrd skola (yrkande 31). Arbetet med skolans värdegrund måste ingå i skolornas kvalitetsredovisning (yrkande 3). Likaså i motion 2003/04:Ub441 yrkande 4 yrkar Kristdemokraterna att värdegrundsarbetet skall redovisas i den kvalitetsredovisning som varje skola gör årligen för att tydliggöra skolans uppgift att ständigt hålla värdegrundsarbetet levande. Miljöpartiet skriver i sin motion 2003/04:Ub271 yrkande 17 att tillsynen av både de fristående och de kommunala skolorna

måste skärpas och att kvalitetsuppföljningar bör göras kontinuerligt. Det är viktigt att tillsynen täcker såväl undervisningens innehåll som sociala förhållanden vid skolan. Skolverket bör ha möjlighet att bedriva en aktiv tillsyn där inspektioner är ett naturligt inslag. Skolverket bör också ges ytterligare sanktionsmöjlighet att utdöma böter i enlighet med Skollagskommitténs förslag.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Skollagskommittén har bl.a. haft i uppgift att föreslå hur skollagen bättre skulle anpassas till ett målstyrt skolväsende samt överväga hur skollagen borde utformas för att tydliggöra det kommunala ansvaret för utbildningen kvalitet och likvärdighet (dir. 1999:15). Skollagskommittén föreslår i sitt betänkande att bestämmelser om krav på att varje huvudman och skolenhet systematiskt skall följa upp och utvärdera utbildningen skärps och förtydligas i skollagen. Vidare föreslås att skriftliga kvalitetsredovisningar skall upprättas årligen samt att elevernas rätt att medverka i arbetet med skolenhetens planering och kvalitetsredovisning stärks. Kommittén föreslår att Skolverkets tillsynsansvar regleras i skollagen. Skolverket skall, vidare, ha rätt att förelägga huvudmannen för verksamhet som står under verkets tillsyn att fullgöra sina ålägganden. Detta föreläggande skall kunna förenas med vite. Skollagskommitténs förslag bereds inom Utbildningsdepartementet.

Utredningsbetänkandet *Tre vägar till den öppna högskolan* (SOU 2004:28) har nyligen publicerats och remissbehandlas för närvarande. Elevernas taktikval i gymnasieskolan var ett av de problem som utredningen skulle undanröja. När det gäller utbildningspremien påminner utskottet om att lönevillkor i arbetslivet ej faller inom statsmakternas befogenhet.

Den **kommunala styrningen** av skolan tas upp i fyra motioner. I motion 2003/04:Ub470 (m) yrkande 1 anføres att landets kommunala skolor bör omvandlas till självständiga enheter där skolans personal har möjlighet att besluta om skolans egna angelägenheter. Ansvar och möjligheterna att ta beslut måste flyttas till skolorna där skolläring och lärare tillsammans med elever och föräldrar kan forma verksamheten, hävdar motionären. Folkpartiet hävdar i motion 2003/04:Ub388 yrkande 16 att kommunala skolor måste göras mer fristående från kommunala politiker. I motion 2003/04:Ub237 (fp) yrkande 2 framförs att de kommunala skolplanerna bör avskaffas. De nationella styrdokumenterna räcker, enligt motionären, väl för att styra verksamheten och skollagens krav på kommunerna att ta fram en kommunal skolplan bör därför tas bort.

Centerpartiet begär i sin motion 2003/04:Ub392 förslag till reformer för rätt till kunskap, lokal makt och fler lärare (yrkande 3). Kommunen och skolan har ett åtagande som inte är avklarat förrän eleven uppnår kunskapsmålen för grundskolan. Lärare och rektor skall ha stor frihet att lägga upp skolans arbete, och det politiska inflytandet över skolans verksamhet måste minska (yrkande 12).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

En av Skollagskommitténs uppgifter har, enligt direktiven (dir. 1999:15), varit att överväga hur skollagen bör utformas för att tydliggöra det kommu-

nala ansvaret för utbildningens kvalitet och likvärdighet. Skollagskommitténs förslag bereds nu inom Regeringskansliet.

Flera motioner behandlar *skolledarens arbetsuppgifter och roll i skolan*.

I motion 2003/04:Ub417 framför Folkpartiet att rektorn och lärarna skall ha ansvar för beslut om ekonomi, personal och pedagogik i skolan. Skolans pedagoger, lärare och skolledare måste, enligt motionen, själva bestämma hur målen för skolan skall uppnås (yrkande 13). Skolledaren måste ges goda förutsättningar att leda den skola där han eller hon verkar. Det är mycket viktigt att skolledarna kan anpassa skolan till förändringar i skolan och omvärlden samt svara mot nya krav, heter det i motionen. Ett sätt att åstadkomma detta kan vara att tidsbegränsa skolledarnas tjänster (yrkande 16). Kristdemokraterna skriver i motion 2003/04:Ub439 yrkande 24 att rektorns roll som pedagogisk ledare måste stärkas. Ett tydligt ledarskap behövs i skolan. Ett skolområde får inte heller vara större än att skolledaren hinner vara pedagogisk ledare och inspiratör men också administratör och ekonomisk ledare. I motion 2003/04:Ub237 (fp) yrkande 3 begärs ändringar i skollagen för att säkerställa pedagogers avgörande inflytande över skolan. Kommunala skolor måste få villkor som mer liknar de fristående skolornas villkor med korta beslutshierarkier och större frihet från kommunpolitikerna. Rektor måste vara pedagogisk ledare, hävdar motionären.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Skolledarens ansvar regleras i skollagen 2 kap. 2 §. Här stadgas bl.a. att rektor skall hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Detta kan ske på flera sätt, t.ex. genom egen undervisning, lektionsbesök och genom olika former av samtal med personalen. Rektors ansvar regleras också i Lpo 94, avsnitt 2.8, som anger att rektor ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen samt till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen.

I förarbetena till regleringen av skolledarens ansvar i 2 kap. 2 § skollagen skrev departementschefen att det är upp till kommunerna att själva avgöra hur många rektorer de skall ha, dock med den begränsningen att en rektors ansvarsområde inte får göras större än att rektor kan hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan (prop. 1990/91:18 s. 34 f.).

Skollagskommittén har i sitt betänkande *Skollag för kvalitet och likvärdighet* (SOU 2002:121) föreslagit att rektors uppgifter skall förtydligas i skollagen. Rektorn skall leda och samordna det pedagogiska arbetet inom sitt verksamhetsområde samt besluta om enhetens inre organisation. Ett stort antal detaljbestämmelser i skolförordningarna som i dag reglerar rektors uppgifter och beslut föreslås tas bort. Även i framtiden föreslås rektor ha en direkt i författningen utpekad beslutanderätt i sådana frågor som rör enskilda elever och som ofta har karaktär av myndighetsutövning. Rektor föreslås också få möjlighet att delegera uppgifter och beslut inom lednings- och samordningsansvaret. Med hänsyn till vidden av ledningsuppgifterna kan rektor, enligt kommittén, behöva dela sitt ledarskap med andra ledare i skolan.

Efter att Skolverket i januari 1999 hade redovisat en granskning av rektorernas roll i en decentraliserad skolorganisation tillsatte Utbildningsdepartementet en expertgrupp för skolledarfrågor. Dess rapport *Lärande ledare. Ledarskap för dagens och framtidens skola* publicerades i augusti 2001. Expertgruppens bedömning var att rektor i större utsträckning borde arbeta med skolans resultat, kvalitetsfrågorna och kvalitetssäkringssystemet samt att det lokala stödet relaterat till rektorsuppdraget borde öka. Expertgruppen menade att om detta skall kunna uppnås behövs en ökad gemensam förståelse för skolans nationella uppdrag samt ett mer lärande och kommunikativt ledarskap. Regeringen har därefter tillsatt en särskild utredare med uppgift att kartlägga och utvärdera skolans ledningsstruktur (dir. 2003:36). Utredaren skall redovisa sitt arbete senast den 30 juni 2004.

Utskottet anser att regeringens beredning av Skollagskommitténs förslag bör avvaktas.

I motion 2003/04:Ub439 föreslår Kristdemokraterna en översyn av **skolledarutbildningen** för att utveckla rektorsrollen (yrkande 25). I samma motion föreslås att endast en rektor som avlagt rektorsexamen skall få anställas i grundskolan (yrkande 26).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

En ny statlig befattningsutbildning för rektorer startade år 2002. Den anordnas på regeringens uppdrag av Myndigheten för skolutveckling. Nyutnämnda rektorer och andra befattningshavare med ledningsansvar i verksamheter som omfattas av läroplanerna (Lpfö 98, Lpo 94 och Lpf 94) utbildas i en förnyad rektorsutbildning. Även rektorer och ledare i godkända fristående skolor omfattas. Grunden för rektorsutbildningen är statens ansvar för en likvärdig utbildning, där rektor står som garant för likvärdighet, rättssäkerhet och kvalitet i det decentraliserade skolsystemet. Utbildningstiden omfattar minst 30 utbildningsdagar och genomförs under minst två och högst tre år.

Utskottet anser att syftet i motionerna genom det ovan anförda i huvudsak är tillgodosett.

Flera motionsyrkanden behandlar frågan om **skolornas möjligheter till profilering**.

I motion 2003/04:Ub276 framför Moderaterna att skolorna bör ha beslutanderätt över hur de centralt satta målen bör uppnås. Rektor och lärare bör ha ett stort utrymme att forma en god utbildningsmiljö (yrkande 10). I samma motion framförs också att beslut om hur undervisningen bör förläggas bör vara en fråga för respektive skola. Detta ger ett stort utrymme för profilskolor och en ökad integrering av ämnen som dans, rytmik, idrott och hälsa (yrkande 14). I motion 2003/04:Sf325 yrkande 11 pekar Moderaterna på vikten av att lärare och rektorer ges möjlighet att styra skolan och välja dess inriktning och profilering. I motion 2003/04:Ub474 (m) framhåller motionären att ju bredare skolans utbud blir genom individuella skolors profilering, desto fler barn och ungdomar kommer att finna sig till rätta och göra väl ifrån sig i skolan (yrkande 1). Vidare anføres att om varje skola finner sitt område att bli särskilt duktig på kommer kvaliteten i det samlade skolsystemet att öka (yrkande 2).

Motionären framhåller också att skolors profilering kan utgöra incitament för lärares vidareutbildning (yrkande 3).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Riksdagen behandlade liknande yrkanden vid förra riksmötet (bet. 2002/03:UbU11 s. 25). Utskottet hänvisar även nu till att det redan i dag finns möjligheter för skolan att arbeta med särskilda profiler och inriktningar inom ramen för skolans val och elevens val. Detta är en fråga som avgörs på lokal nivå.

I motion 2003/04:Ub276 yrkande 33 framhåller Moderaterna att **utbildning på entreprenad** bör tillåtas. Etableringsfrihet är viktig både för ökad konkurrens i storstäderna och för att förhindra nedläggningar av mindre skolor på landsbygden. Också i motion 2003/04:Ub426 (m) anför motionären att grund- och gymnasieskolor skall kunna drivas på entreprenad. För att det svenska utbildningsväsendet skall klara den internationella konkurrensen krävs bl.a. nya lösningar vad gäller driftsformer. I motion 2003/04:Ub297 (m, kd) anför att fler skolor skall kunna drivas på entreprenad bl.a. för att öppna upp möjligheten för personalen att ta över och driva skolan.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

För grundskolan och motsvarande skolformer där skolplikten kan fullgöras samt för gymnasiesärskolan saknas möjlighet att lägga ut utbildning på entreprenad, vilket framgår av 3 kap. 16 § kommunallagen. Regeringen får, om särskilda skäl föreligger, ge dispens enligt 2 § lagen om entreprenadförhållanden i skolan (1993:802). I Skollagskommitténs betänkande föreslås en översyn av lagstiftningen rörande entreprenadförhållanden i skolan. Regeringen avser att låta en särskild utredare göra en bred genomlysning av frågan om entreprenader i gymnasieskolan. Direktiven till utredningen utarbetas för närvarande inom Utbildningsdepartementet.

I motion 2003/04:Sf325 yrkande 13 framför Moderaterna att skolorna skall ges möjlighet att ge eleverna **tvåspråkig undervisning**. Det kan vara lättare att ta till sig undervisningen på hemspråket. Den som har ett förstaspråk har också lättare att lära sig ett nytt språk, hävdar motionären. Centerpartiet framför i motion 2003/04:Ub392 yrkande 21 att ämnesundervisning på ett annat språk än svenska bör kunna ske på distans. Skolor med god erfarenhet av undervisning i ett främmande språk, eller undervisning på ett annat språk än svenska, skall kunna vara värdskola för elever i en annan skola och ge dem denna undervisning på distans, hävdar motionärerna.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

För elever som har ett annat språk än svenska som dagligt umgängesspråk med en eller båda vårdnadshavarna får en kommun, enligt 2 kap. 7 § grundskoleförordningen (1994:1194), anordna delar av undervisningen i årskurserna 1–6 på umgängesspråket (tvåspråkig undervisning). För elever med finska som umgängesspråk får sådan undervisning anordnas även i årskurserna 7–9. Undervisningen skall, enligt andra stycket andra punkten, planeras så att undervisningen på svenska successivt ökar under utbildningstiden. Regeringen har beslutat om en fyraårig försöksverksamhet med tvåspråkig undervis-

ning i årskurserna 7 t.o.m. 9 i grundskolan. Syftet är att förhindra att elever som kommit sent till Sverige kommer efter kunskapsmässigt medan de utvecklar sina färdigheter i svenska.

Utskottet ser positivt på denna försöksverksamhet.

I motion 2003/04:Ub266 (m) föreslås en *gränsöverskridande utbildning* på grundskolenivå. Det är inte helt ovanligt att elever går i skola i ett annat land. Varje kommun har möjlighet att inom gällande kommunrättsliga ramar träffa avtal i utlandet om samarbete beträffande utbildning. Någon reglering motsvarande den överenskommelse om nordisk utbildningsgemenskap som finns på gymnasieskolans område finns inte på grundskolan område. Detta vore dock, enligt motionären, önskvärt.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

I 3 kap. 1 § skollagen stadgas att barn som är bosatta i länder har skolplikt enligt föreskrifterna i detta kapitel. Skolplikten gäller dock inte i fråga om barn som varaktigt vistas utomlands eller vars förhållanden är sådana att det uppenbarligen inte kan begäras att barnet skall gå i skolan. Skolplikten motsvaras av en rätt att få utbildning inom det offentliga skolväsendet.

I motion 2003/04:Ub355 (s) framförs att *svenska elevers möjligheter att studera svenska språket utomlands* bör analyseras. Det är viktigt att satsa på de svenska barnens svenskundervisning utomlands. Att ha kontakt med sitt ursprung och behärska sitt modersmål är en viktig grundtrygghet som alla människor har rätt till, hävdar motionärerna.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

För svenska elever utomlands finns svensk statsunderstödd utbildning på grundskole- och gymnasienivå i många länder. Bidragsbestämmelserna angående bidrag till svensk undervisning i utlandet finns i förordningen (1994:519) om statsbidrag till utbildning av utlandssvenska barn och ungdomar. Enligt bestämmelserna lämnas statsbidrag till huvudmannen för en svensk utlandsskola, distansundervisning, kompletterande svenskundervisning och undervisning vid utländsk skola. Utskottet anser att motionens intentioner i huvudsak är tillgodosedda genom gällande bestämmelser.

I motion 2003/04:Ub271 yrkande 38 föreslår Miljöpartiet att kommunerna skapar utvecklingsfonder dit företagen direkt kan betala in sina bidrag i stället för att *sponsra skolorna*. Skolorna skall vara en reklamfri zon, hävdar man. I motion 2003/04:Ub229 framför Vänsterpartiet att Skolverket bör ges i uppdrag att ta fram riktlinjer och råd för sponsring av skolor.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet har tidigare behandlat frågan om sponsring och skolorna som en reklamfri zon (bl.a. bet. 2002/03:UbU11 s. 47). Liksom tidigare hänvisar utskottet till läroplanernas krav på saklighet och allsidighet i skolans undervisning samt till skolhuvudmännens ansvar för att undervisningen bedrivs så att målen för skolan uppnås. Konsumentverket har i samråd med Skolverket och Svenska Kommunförbundet utarbetat ett underlag för skolhuvudmän och skolledare i deras arbete med att utarbeta en lokal policy för sponsring inom skol-, förskole- och fritidshemsverksamhet och ett hjälpmedel för bedömning

av sponsringserbjudanden, *Sponsring i skolan. Vägledning för utarbetande av lokal policy för sponsring.*

Kristdemokraterna föreslår i motion 2003/04:Ub439 en ökad samverkan mellan grund- och gymnasieskolan (yrkande 7). Det är viktigt att övergången fungerar smidigt med till exempel informationsutbyte. En nyckelresurs i detta arbete är, enligt motionärerna, *studie- och yrkesvägledarna* (yrkande 8). I motion 2003/04:Ub292 yrkande 20 framhåller Vänsterpartiet vikten av tillgång till vägledning i grundskola och gymnasieskola. Tillgång till kvalificerad vägledning är, enligt motionärerna, ett måste för barn och unga, speciellt i samband med val till och i gymnasieskolan.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

I 2 kap. 6 § skollagen återfinns krav på utbildning för studie- och yrkesorientering. I Skollagskommitténs förslag återfinns inte motsvarande bestämmelse. Utskottet anser att den beredning som för närvarande pågår med anledning av Skollagskommitténs förslag bör avvaktas.

Uppföljning av elevens utveckling

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden rörande utvecklingssamtal, skriftliga omdömen, nationella prov, förändring av betygssystemet samt andra betygsfrågor.

Jämför *reservationerna 30 (kd), 31 (kd), 32 (c), 33 (fp), 34 (m, fp, kd, c), 35 (m), 36 (fp), 37 (kd), 38 (fp, kd, c), 39 (m), 40 (mp), 41 (v, mp), 42 (m, fp) samt 43 (mp).*

Gällande bestämmelser

Om betygssystemet i grundskolan finns bestämmelser i 7 kap. grundskoleförordningen (1994:1194). Ämnesbetyg ges i slutet av varje termin fr.o.m. årskurs 8 i tre steg, nämligen Godkänd (G), Väl godkänd (VG) och Mycket väl godkänd (MVG). Om en elev inte nått upp till de mål som bestämts för ämnet eller ämnesblocket får eleven inget betyg. I stället skall på begäran av eleven eller elevens vårdnadshavare ett skriftligt omdöme ges om elevens kunskapsutveckling i ämnet eller ämnesblocket.

Slutbetyget från årskurs 9 sätts med hjälp av kursplanernas mål samt nationella betygsriterier som utfärdats i anslutning till kursplanerna i varje ämne. Till stöd för enhetlig bedömning för hela landet finns obligatoriska nationella ämnesprov i svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik. Ämnesprov i samma ämnen kan också användas i slutet av årskurs 5 för att bedöma elevernas kunskapsutveckling.

Minst en gång varje termin skall läraren, eleven och elevens vårdnadshavare ha utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling samt sociala utveckling bäst kan stödjas. På begäran av elevens vårdnadshavare skall lära-

ren som ett komplement till utvecklingssamtalet lämna skriftlig information om elevens skolgång. Sådan information får dock inte ha karaktären av betyg.

Motioner och utskottets ställningstagande

Kristdemokraterna skriver i motion 2003/04:Ub439 yrkande 16 att **utvecklingsamtalen** bör vidareutvecklas. Eleven, föräldrarna och lärarna skall tillsammans göra upp en individuell studieplan som omfattar både elevens kunskapsutveckling och personliga utveckling. Den skall följas upp regelbundet, och elever, föräldrar och lärare har ett gemensamt ansvar för att den fullföljs.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Av regeringens utvecklingsplan *Utbildning för kunskap och jämlikhet* (skr. 2001/02:188) framgår tydligt utvecklingssamtalets framåtsyftande karaktär. I ett väl fungerande utvecklingssamtal får eleven och föräldrarna klara besked om elevens studieresultat och utveckling i relation till målen i läroplanen och kursplanerna. Läraren skall allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling och muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och föräldrarna.

Av grundskoleförordningen 7 kap. 2 § framgår att vårdnadshavaren har rätt att begära skriftlig information som ett komplement till utvecklingssamtalet. Denna får dock inte ha karaktären av betyg. Informationen får således ej vara formaliserad eller standardiserad och den får inte heller lämnas utan att detta överenskommit i det enskilda fallet.

I utvecklingsplanen betonas att de överenskommelser som görs under ett utvecklingssamtal regelmässigt bör leda till en framåtsyftande och individuell utvecklingsplan som skall stödja elevens kunskapsutveckling men inte användas för att bedöma den. Regeringen anser att betyg ger en ofullständig information om elevens väg mot målen och riskerar att formalisera synen på elevernas utveckling. Dokumentation av utvecklingssamtalen får av dessa skäl inte vara betygsliknande eller användas som omdöme om elevens resultat.

Utskottet delar regeringens syn på utvecklingssamtalets innebörd och syfte.

Kristdemokraterna anför vidare i motion 2003/04:Ub439 yrkande 20 att ett **ansvarskontrakt** bör införas i grundskolan. För att eleverna skall lyckas i skolan krävs insatser från eleven, skolan och hemmet. Det gemensamma ansvaret och vilka delar som konkret åligger respektive part bör formas i en skriftlig och årlig överenskommelse, ett ansvarskontrakt. Centerpartiet anser enligt motion 2003/04:Ub392 att individuella utvecklingsplaner bör införas från årskurs 1 (yrkande 7). I samma motion skrivs att ett **kunskapskontrakt** bör upprättas varje termin mellan skola och lärare å ena sidan samt elev och föräldrar å den andra sidan (yrkande 19). Kontraktet skall utgå från de individuella studieplanerna och utvärderas och revideras successivt. Detta kontrakt föreslås vara obligatoriskt för skolan. I kontraktet skall också regleras vad som händer om kontraktet bryts.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet hänvisar till vad som ovan har framförts angående utvecklings-
samtalets syfte, nämligen att skolan, eleven och föräldrarna kommer överens
om vad som behöver göras framöver för att eleven skall göra framsteg och nå
målen. I regeringens utvecklingsplan betonas att uppföljning och utvärdering
samt studieplanering är en process som är unik för varje elev och därför var-
ken kan eller bör regleras centralt i författningar eller föreskrifter. Utveck-
lingsamtalet bör leda fram till en framåtsyftande individuell utvecklingsplan
för varje elev.

Utvecklingssamtalet kan ibland innebära att man kommer överens om
olika åtaganden för eleven, läraren eller föräldern. Sådana överenskommelser
kan ofta fästas på papper, och det bör då ske i samverkan mellan lärare, elev
och förälder. Ett formaliserat ansvars- eller kunskapskontrakt, om än utan
rättsverkan, synes ej vara förenligt med synen på utvecklingssamtalets syfte
och innebörd.

I motion 2003/04:Ub244 (m) understryks att ett *förslag om förtroendefull
information i skolan* brådskar. I takt med en mer individualiserad skola ökar
kraven på individuell uppföljning. Detta medför i sin tur ökade krav på kvali-
tet och innehåll i informationen och dokumentationen kring varje elev. Om
uppföljningen skall vara förtroendefull och därmed meningsfull kan sådan
information inte omfattas av offentlighetsprincipen. Lagstiftningen avseende
förtroendefull informations offentlighet inom skolan bör därför ändras, anser
motionären.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

I betänkandet *Sekretess i elevernas intresse. Dokumentation, samverkan
och integritet i skolan*, som publicerades i november (SOU 2003:103), be-
handlas frågor som rör sekretess för olika former av dokumentation som
förekommer i skolan, bl.a. rörande den enskilda eleven.

Utskottet anser att regeringens beredning av frågan bör avvaktas.

Folkpartiet skriver i motion 2003/04:Ub388 yrkande 8 att *skriftliga omdömen*
skall lämnas till alla elevers vårdnadshavare fr.o.m. första årskursen. Dessa
skriftliga omdömen bör innehålla omdömen om elevens kunskapsmässiga och
sociala utveckling. Grundskoleförordningen bör alltså ändras i detta avseende,
skriver man. Även i motion 2003/04:Ub341 (kd) yrkande 2 föreslås att möj-
ligheten att ge skriftliga omdömen skall införas. I samma motion föreslås att
möjligheten att ge omdömen i ordning och uppförande bör införas såsom
vägledning för eleverna vilket beteende som är acceptabelt (yrkande 3).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Regeringen anser enligt utvecklingsplanen (skr. 2001/02:188) att skolan
bör få skyldighet att utfärda skriftliga omdömen för alla elever som inte når
grundskolans mål år 9, och inte som i dag endast på en elevs eller vårdnads-
havares begäran. Skollagskommittén har samma uppfattning i denna fråga.
Förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Av 7 kap. 2 § grundskoleförordningen framgår, som tidigare nämnts, att
vårdnadshavaren har rätt att på begäran få skriftlig information som ett kom-

plement till utvecklingssamtalet, men att sådan information inte får ha karaktären av betyg.

Skolan har således möjlighet att erbjuda de föräldrar som så önskar den information som ges i utvecklingssamtal skriftligt. Härvid skall läraren beskriva både elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling. Läraren får inte ge sådan skriftlig information utan en överenskommelse i det enskilda fallet.

Skollagskommittén anser att de gemensamma överenskommelser eller åtaganden som görs vid utvecklingssamtalen bör dokumenteras. Denna dokumentation är, enligt kommitténs mening, värdefull för både eleven och läraren. Skollagskommitténs förslag är under beredning.

Folkpartiet föreslår i motion 2003/04:Sf326 yrkande 23 att de principer som ligger till grund för det s.k. *LUS-projektet* skall få genomsyra hela skolan. Det skall vara tydligt för eleverna vad de skall uppnå, studieresultaten skall utvärderas tydligt och utfallet av värderingarna skall kommuniceras på ett tydligt sätt till alla berörda. Också Moderaterna föreslår i motion 2003/04:Ub276 yrkande 18 (delvis) ett ökat bruk av inlärningssscheman som t.ex. LUS för att stämna av elevens kunskaper.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Läsutvecklingsschemat, LUS, är ett verktyg för förskole-, grundskole- och gymnasielärare för att följa upp elevernas läsutveckling. LUS innebär att läraren genom kvalitativa bedömningar placerar in varje elev i förhållande till LUS kvalitativa utvecklingssteg. Syftet med metoden är att läraren skall kunna avgöra var i läsutvecklingen en elev befinner sig och snabbt kunna sätta in adekvata åtgärder om så behövs.

Utskottet erinrar också om det arbete som utförts inom projektet Språkrum inom Statens skolverk och Myndigheten för skolutveckling i syfte att stödja förskolors och skolors arbete med att stödja och stimulera arbetet med språkutveckling med inriktning på att förbättra läs- och skrivmiljöerna i skolan, *Redovisning av Språkrum, Uppdrag till Statens skolverk och Myndigheten för skolutveckling* (dnr 2003:7).

I motion 2003/04:Ub388 yrkande 9 framför Folkpartiet att *nationella prov* i matematik och svenska skall ges senast i årskurs 3. Nationella prov ger, enligt Folkpartiet, en möjlighet att upptäcka elever som är i behov av stöd. Nationella prov ger också en samlad bild av skolans resultat. Kristdemokraterna anser enligt motion 2003/04:Ub439 yrkande 19 att de nationella proven i årskurs 5 skall vara obligatoriska och genomföras i flera ämnen. Moderaterna anser enligt motion 2003/04:Ub276 yrkande 18 att ett ökat bruk av nationella prov som stämmer av elevernas kunskaper är viktiga i en skola som styrs av nationella kunskapsmål och där återkommande utvärderingar och ökad uppföljning får allt större betydelse.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Liknande motionsyrkanden har behandlats och avstyrkts av utskottet vid ett flertal tillfällen (senast bet. 2001/02:UbU10 och 2002/03:UbU12). Utskottet finner inte anledning att nu ändra sina tidigare ställningstaganden.

Inom ramen för det nationella provsystemet finns i dag diagnosmaterial i svenska och matematik för åren före årskurs 6. För årskurs 6–9 finns diagnosmaterial förutom i dessa ämnen även i engelska. Syftet med de diagnostiska proven är att lärarna skall få hjälp att bedöma och stödja elevernas utveckling. Ämnesprov i samma ämnen kan användas i slutet av årskurs 5 för att bedöma elevernas kunskapsutveckling. Möjlighet finns att lokalt bestämma att dessa prov skall genomföras av alla elever. I slutet av årskurs 9 skall nationella ämnesprov ges i svenska, engelska och matematik för att bedöma elevernas kunskapsutveckling samt för att utgöra stöd vid betygssättningen.

Ett flertal motioner behandlar förändringar i **betygssystemets utformning**.

Moderaterna anför i motion 2003/04:Ub276 att nationella betyg bör sättas senast i årskurs 5. Det ger en värdering av elevens uppnådda förmåga efter de första fem skolåren. Det ger också en nationell avstämning av kunskapsläget mitt i skoltiden (yrkande 25). I samma motion föreslås en möjlighet att tidigare avge betyg och skriftliga omdömen om föräldrarna efterfrågar detta. Det skall vara helt upp till skolor och föräldrar att använda antingen skriftliga betyg eller muntliga samtal som grund för kommunikation mellan skola och hem (yrkande 26).

Folkpartiet hävdar i motion 2003/04:Ub367 yrkande 17 att betygssystemet innehåller alltför få steg för att på ett rättvist sätt spegla elevernas skilda kunskapsnivåer. Man anser också att en nationell utvärdering av betygssättningen bör genomföras. Folkpartiet anför även i motion 2003/04:Ub388 yrkande 7 att alla elever skall få betyg från årskurs 6 och att betygsskalan bör vara sexgradig. Om alla elever får betyg i årskurs 6 blir betyget mindre dramatiskt, hävdar man. Betygsskalan innehåller i dag alltför få steg för att betyget rättvist skall kunna visa vilka kunskaper eleven faktiskt har uppnått. I motion 2003/04:Ub341 (kd) yrkande 1 begärs också att betyg skall kunna ges tidigare och oftare. Betyg bör, förespråkas det, vara obligatoriska senast fr.o.m. år 7 för att eleverna skall hinna vänja sig vid systemet i god tid före slutbetyget i år 9. Det bör, enligt motionären, inte finnas någonting som hindrar en enskild skola att ge betyg tidigare. Centerpartiet framhåller i motion 2003/04:Ub392 yrkande 8 att betyg skall ges från årskurs 6 och sättas i sex steg. Betyg ger en tydlig bild till elev och föräldrar om hur långt eleven har kommit på väg mot måluppfyllelsen och tvingar dessutom skolorna till utvärderingar av hur väl de lyckats stödja eleverna i deras kunskapsutveckling. Kristdemokraterna anför i motion 2003/04:Ub439 yrkande 17 att målrelaterade betyg bör ges i en sexgradig skala fr.o.m. årskurs 6. Stegen i betygsskalan får inte vara för gleasa om betygssystemet skall medverka till att motivera eleven att försöka uppnå nästa steg samt om betyget skall upplevas som rättvist och träffsäkert. I motion 2003/04:Ub254 (kd) framhåller motionären att förändringen av betygen från de fem betygsstegen 1–5 till tre betygssteg har inneburit en försämring för eleverna såväl i betygens funktion av positiv återföring som i funktionen av urvalskriterium för vidare studier.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Motsvarande motionsyrkanden har under senare år vid flera tillfällen avslagits av riksdagen på förslag av utskottet, senast i betänkande 2002/03:UbU12 (s. 9). Utskottet finner ingen anledning att nu ändra sina tidigare ståndpunkter.

Utskottet pekade då på att antalet steg i betygsskalan bygger på att kunskapskvaliteter för olika steg kan identifieras och beskrivas i betygskriterier. En förändring av antalet steg skulle innebära en genomgripande förändring av betygssystemet.

För att säkerställa kvaliteten i det nuvarande betygssystemet har regeringen givit Skolverket i uppdrag att tillsammans med lärarorganisationerna genomföra en nationell kompetensutveckling om bedömning och betygssättning för lärare. Detta uppdrag har övertagits av Myndigheten för skolutveckling.

Utskottet vill också peka på det arbete som för närvarande pågår inom Skolverket med att ta fram bl.a. ett kommentar- och bedömningsmaterial med exempel på bedömda elevlösningar i ett flertal ämnen i såväl grundskola som gymnasieskolan. Detta material skall spridas till alla skolor i samband med skolstarten 2004.

Gymnasiekommittén har i sitt betänkande *Åtta vägar till kunskap* (SOU 2002:120) tagit upp betygssystemet och betygssättningen. Kommittén anser att en eventuell förändring av det rådande betygssystemet bör ske som en konsekvens av andra förändringar i gymnasieskolan och dess struktur.

Utskottet menar att regeringens beredning av förslagen bör avvaktas.

Miljöpartiet anför i motion 2003/04:Ub309 yrkande 1 att **ett alternativ till dagens betygssystem** bör utredas. En grundstomme i ett alternativt system bör, enligt Miljöpartiet, vara fortsatta kontinuerliga muntliga utvecklingssamtal på samma sätt som i dag. Dessa bör emellertid kunna kompletteras av skriftlig information som tydligt skall betona elevernas utvecklingsmöjligheter. Vänsterpartiet föreslår i motion 2003/04:Ub292 yrkande 19 att arbetet med att utveckla ett bedömningssystem i grundskolan som anpassas till den nya gymnasieskolan bör inledas. Betygen har spelat ut sin roll när det gäller antagningen till gymnasieskolan. En betygsfri antagning till gymnasieskolan förespråkas och alla elever bör komma in på den sektor de önskar.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet har tidigare uttalat sig mot en genomgripande översyn av betygssystemet med motiveringen att det nuvarande betygssystemet varit i bruk endast en kortare tid (bet. 2002/03:UbU12 och 2001/02:UbU10) samt att införandet av det nuvarande systemet krävt ett omfattande arbete både på nationell och lokal nivå (bet. 2002/03:UbU12 samt 2001/02:UbU9). Utskottet vill här liksom tidigare år peka på utvecklingssamtalens ökade roll i uppföljningen av elevens kunskapsutveckling. Genom den satsning på kompetensutveckling av lärare i frågor om bedömning och betygssättning som Myndigheten för skolutveckling ansvarar för, ökar förutsättningarna för likvärdiga och rättvisa betyg. I betänkandena från Skollagskommittén och Gymnasiekommittén framförs förslag i betygsfrågor som bl.a. syftar till att avhjälpa problem i dagens system. Bland de elva punkter som regeringen presenterat

för reformering av gymnasieskolan finns förslag om införande av ämnesbetyg. Utskottet anser att beredningen inom Regeringskansliet av förslagen i detta avseende bör avvaktas.

Miljöpartiet skriver i motion 2003/04:Ub271 yrkande 13 att skollagen bör ändras vad gäller betyg så att *det klart kan framgå av en elevs slutbetyg om han eller hon varit engagerad i elevinflytande, skyddsombudsarbete, skoltidningsarbete m.m.*

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

Skollagskommittén har i sitt betänkande *Skollag för kvalitet och likvärdighet* (SOU 2002:121) bl.a. föreslagit att elevers arbete med inflytandefrågor skall stödjas och underlättas. Kommittén skriver att företrädare för eleverna måste ges både tidsmässiga och organisatoriska förutsättningar för sitt arbete samt att elevföreträdare, om de så önskar, skall ges särskilt stöd i skolarbetet för att de skall kunna fullgöra sitt uppdrag.

Utskottet anser, liksom Skollagskommittén, att elevers arbete med elevinflytandefrågor m.m. är angeläget och skall stödjas, men att detta kan ske utan att genomföra förändringar i det nuvarande betygssystemet.

Moderaterna föreslår i motion 2003/04:Ub276 yrkande 27 att en *rätt att tentera* upp och av betyg i såväl grundskolan som gymnasieskolan skall införas. Detta skulle ge eleverna ökade möjligheter att tentera av de olika nivåerna på ämnena som ett komplement till att gå hela kurser.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Bestämmelser om provning i ämne i grundskolan finns i grundskoleförordningen, 7 kap. 16 §. En elev som går i grundskolan har möjlighet att genomgå provning i ett eller flera ämnen. Betyget från sådan provning tas med i slutbetyget. Det finns inga begränsningar när det gäller tidpunkten för provningen. När det gäller grundskolan är alltså motionärens yrkande tillgodosett.

För provning i gymnasieskolan gäller att en elev där har rätt att genomgå provning i alla kurser och i det projektarbete som ingår i elevens individuella studieplan, om eleven inte tidigare har fått betyg på kursen eller har fått betyget Icke godkänd. Däremot kan en elev som har fått ett godkänt betyg i en kurs inte under sin tid som elev i gymnasieskolan höja det betyget genom provning. Denna bestämmelse infördes efter avisering i proposition 1994/95:174 (bet. UbU19, rskr. 406) och motiverades dels med att provning för högre betyg på vissa håll satts i system, vilket urholkar betygssystemet, dels med pedagogiska skäl, nämligen att elevernas studier i andra kurser riskerar att bli lidande och den naturliga rytmen i studierna störd. Riksdagen har vid varje riksmöte därefter avslagit motionsyrkanden av samma innebörd som det nu aktuella.

Miljöpartiet föreslår i motion 2003/04:Ub309 yrkande 2 att *betyg* skall vara möjliga att *överklaga*. Även i motion 2003/04:Ub408 (s) yrkande 2 föreslås att en elev skall ha möjlighet att få sina betyg opartiskt prövade. Eleverna bör ha rätt att överklaga betyg och få sina kunskaper prövade av annan lärare eller rektor, skriver motionärerna.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Skollagskommittén föreslår i sitt betänkande att betyg skall kunna omprövas i syfte att stärka elevens rättssäkerhet. Eleverna skall, enligt förslaget, ges möjlighet att begära omprövning av betyg på avslutat ämne, ämnesblock eller kurs. Begäran om omprövning skall göras hos rektor inom en vecka från det eleven fick del av betyget. Den skall genomföras av rektor och en annan lärare än den som satt betyget och grundas på det studieresultat som låg till grund för betyget. För att ett nytt betyg skall kunna sättas skall rektor och lärare vara eniga. Omprövningen skall inte kunna resultera i att betyget sänks.

Utskottet anser att beredningen inom Regeringskansliet av Skollagskommitténs förslag i denna fråga bör avvaktas.

Elevinflytande m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden rörande lokala skolstyrelser, samarbete mellan skola och föräldrar, elevinflytande, m.m.

Jämför *reservationerna* 44 (c, mp), 45 (kd), 46 (m, fp, kd), 47 (v), 48 (kd), 49 (v, mp) samt 50 (v, mp).

Motioner och utskottets ställningstagande

Kristdemokraterna anför i motion 2003/04:Ub439 yrkande 32 att varje skola skall ha *en styrelse*. I styrelsen, som skall ledas av rektor, kan finnas representanter för personal, elever och föräldrar, men även andra representanter för näringslivet på orten, elever som tidigare gått på skolan eller mor- och farföräldrar kan förekomma. Centerpartiet föreslår i motion 2003/04:Ub392 yrkande 13 att den försöksverksamhet med lokala styrelser med föräldramajoritet som nu genomförs i hela landet permanentas. Styrelsernas befogenheter bör dock avgränsas så att skiljelinjen mellan lärarnas och skolledningens pedagogiska ledarskap och föräldrastyrelsernas uppgifter blir tydliga. Miljöpartiet skriver i motion 2003/04:Ub271 yrkande 15 att lokala skolstyrelser med föräldramajoritet bör införas i grundskolan.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Försöksverksamhet med lokala styrelser inom grundskolan och den obligatoriska särskolan pågår sedan år 1996. Bestämmelserna om försöksverksamheten i grundskolan finns i en särskild förordning (SFS 1996:605). Denna försöksverksamhet har förlängts till utgången av juni 2007.

En inom Utbildningsdepartementet tillsatt arbetsgrupp har under hösten 2003 lämnat förslag till en tydligare reglering av barns, elevers och föräldrars rättigheter till inflytande samt förskolans, skolans och vuxenutbildningens skyldighet att öka det reella inflytandet för dessa, *Var-dags-inflytande i förskola, skola och vuxenutbildning*, Ds 2003:46. Remisstiden för skrivelsen gick ut den 16 februari 2004. Regeringen kommer att bereda departements-

skrivelsens förslag tillsammans med Skollagskommitténs förslag på detta område.

Utskottet anser att beredningen inom Regeringskansliet av Skollagskommitténs och arbetsgruppens förslag bör avvaktas.

Flera motioner pekar på vikten av *samarbete mellan skolan och föräldrarna*.

Moderaterna framför i motion 2003/04:Ub368 yrkande 4 att för att föräldrarna skall kunna vara delaktiga och vara en tillgång måste samarbetet mellan hem och skola öka. Engagerade föräldrar ökar elevens möjligheter att klara och uppskatta skolarbetet. Folkpartiet hävdar i motion 2003/04:Ub388 yrkande 20 att föräldrarnas kunskaper om sina barn och deras möjligheter att stödja dem måste tas till vara. Föräldrarna utgör en resurs för skolarbetet, och skolan bör utvärdera sin förmåga att samarbeta med föräldrarna. I motionen framhålls också vikten av att båda föräldrarna vid delad vårdnad får information från skolan samt att kommunen underlättar skolgången för elever som bor på två ställen.

Kristdemokraterna framför i motion 2003/04:Ub439 yrkande 38 att föräldrars rätt till information och medinflytande i skolan måste stärkas. Föräldrarnas intressen, kunskap och kapacitet bör tas till vara i beslut som rör skolans och därmed det egna barnets vardag. Även Kristdemokraterna påtalar att om en elevs föräldrar har separerat och bor på olika adresser bör information skickas till båda adresserna.

Vänsterpartiet menar i motion 2003/04:Ub292 yrkande 12 att föräldrautbildningens betydelse för föräldramedverkan i skolan bör uppmärksammas. Framgångsrika projekt med detta syfte bör kartläggas och idéerna spridas och utvecklas.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om vikten av samarbete mellan föräldrar och skola. Föräldrars rätt och möjlighet till inflytande i skolan är fastslagen i läroplanen (Lpo 94). Där anges att skolans och vårdnadshavarens gemensamma ansvar för elevernas skolgång skall skapa bästa möjliga förutsättningar för barns och ungdomars utveckling och lärande. Alla som arbetar i skolan skall samarbeta med elevernas vårdnadshavare så att man tillsammans kan utveckla innehåll och verksamhet i skolan. Vidare skall läraren samverka med och fortlöpande informera föräldrarna om elevens skolsituation, trivsel och kunskapsutveckling och hålla sig informerad om den enskilda elevens personliga situation.

Regler om vårdnadens utövande återfinns i 6 kap. 11–13 §§ föräldrabalken. Om barnet har två vårdnadshavare skall de enligt 6 kap. 13 § föräldrabalken tillsammans utöva bestämmanderätten i frågor som rör barnets personliga angelägenheter. Bestämmanderätten kan dock utövas av den ena vårdnadshavaren ensam när den andra till följd av sjukdom eller annan orsak är förhindrad att ta del av beslut rörande vårdnaden och beslutet inte kan skjutas upp utan olägenhet. Beslut som är av ingripande betydelse för barnets framtid får dock normalt inte fattas av den ena vårdnadshavaren ensam.

Den förälder som barnet bor hos kan ensam besluta i frågor som omfattar den dagliga omsorgen om barnet. I förarbetena till lagstiftningen uttalades att till den dagliga omsorgen hör bl.a. frågor om barnets mat, kläder, sovtider och hur barnet tillbringar sin fritid. Däremot undantogs beslut av mer ingripande betydelse för barnets framtid såsom frågor som rör barnets skolgång och bosättning (prop. 1975/76:170 s. 178). Justitieombudsmannen har i flera fall kritiserat skolor som har underlåtit att tillfråga den ena av vårdnadshavarna om viktiga beslut angående ett barn.

Utskottet anser att det är av vikt att föräldrar känner sig delaktiga i skolans verksamhet. Skolan har ett ansvar för att arbeta fram rutiner för att så långt det är möjligt, vid delad vårdnad, delge elevens båda föräldrars information.

Kristdemokraterna föreslår i motion 2003/04:Ub439 att en lagstadgad minimivå för *elevinflytande* skall införas (yrkande 36) samt att elevinflytandet i skolan skall öka successivt under skolåren efter ålder och mognadsgrad (yrkande 37). Även i motion 2003/04:Kr361 yrkande 6 framför Kristdemokraterna att det skall finnas en lagfäst minimivå för elevinflytande.

Miljöpartiet framför i motion 2003/04:Ub271 yrkande 11 att skolorna bör verka för att skapa demokratiska mötesplatser. Vänsterpartiet föreslår i motion 2003/04:Ub292 yrkande 9 en översyn av möjligheterna att bedriva elevfackligt arbete. I motion 2003/04:Ub408 (s) yrkande 3 föreslås att eleverna skriftligt och anonymt skall få utvärdera sina lärares arbete.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Skollagskommittén föreslår i sitt betänkande *Skollag för kvalitet och likvärdighet* (SOU 2002:121) bl.a. att eleverna själva skall kunna påverka sin utbildning och aktivt bidra till utbildningens utveckling samt att elevföreträdare skall informeras inför förändringar som är viktiga för eleverna samt ges tillfälle att lägga fram sina synpunkter innan beslut fattas i sådana frågor. Dessutom föreslås att elevers och elevsammanslutningars arbete med inflytandefrågor skall stödjas och underlättas. Skollagskommittén föreslår att bestämmelserna om elevinflytande skall anges i form av allmänna föreskrifter. En detaljreglering på området bör undvikas, anser kommittén.

Utskottet anser att regeringens beredning av ärendet bör avvaktas.

I motion 2003/04:Ub271 yrkande 12 anför Miljöpartiet att ändringar måste ske i skollagen för att garantera elever *rätt att frånvara för arbete med elevinflytande, skyddsombudsarbete, skoltidningsarbete, m.m.*

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

Skollagskommittén har i sitt betänkande (SOU 2002:121) bl.a. föreslagit att elevers arbete med inflytandefrågor skall stödjas och underlättas. Kommittén skriver att företrädare för eleverna måste ges både tidsmässiga och organisatoriska förutsättningar för sitt arbete samt att elevföreträdare, om de så önskar, skall ges särskilt stöd i skolarbetet för att de skall kunna fullgöra sitt uppdrag.

Utskottet anser att beredningen inom Regeringskansliet av Skollagskommitténs förslag bör avvaktas.

Arbetsmiljö m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden rörande översyn av arbetsmiljölagen, elevskyddsombud, skolans arbetsmiljö, nationellt register över olycksfall i skolan, tinnitus samt städning i skolor.

Jämför *reservationerna 51 (mp), 52 (v, mp), 53 (c), 54 (fp), 55 (kd), 56 (v) samt 57 (v).*

Motioner och utskottets ställningstagande

Miljöpartiet framför i motion 2003/04:Ub271 yrkande 10 att **arbetsmiljölagen** även bör omfatta ett elevperspektiv och att en **översyn** av lagen därför är nödvändig.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

Regeringen har i propositionen *Hälsa, lärande och trygghet* (prop. 2001/02:14) aviserat en översyn ur elevperspektiv av arbetsmiljölagen i syfte att förtydliga elevernas inflytande över arbetsmiljön. Det utvidgade utbildningsbegreppet som Skollagskommittén föreslår, bör, enligt kommittén, få som konsekvens att även elever i förskola och fritidshem omfattas av arbetsmiljölagen. Vilka förändringar i arbetsmiljölagen som detta kan föranleda bör, enligt kommittén, övervägas inom ramen för regeringens översyn.

Ett flertal motioner behandlar frågan om **elevskyddsombudens roll** inom skolans arbetsmiljöarbete.

Centerpartiet skriver i motion 2003/04:Ub392 yrkande 26 att rättigheterna för elevskyddsombuden i 6 kap. 17 och 18 §§ arbetsmiljölagen bör utökas till att likna dem som gäller för övriga skyddsombud. Elevskyddsombuden, som i dag endast har möjlighet att yttra sig, bör bl.a. få möjlighet att rösta vid skyddskommitténs sammanträden samt sammankalla sådana sammanträden. Miljöpartiet anför i motion 2003/04:Ub271 att elevskyddsombudens roll i skolan måste förändras och stärkas. Elevskyddsombuden måste ha samma rättigheter som skyddsombuden på vuxnas arbetsplatser och därmed ha rätt att kalla in skyddsinspektör vid behov (yrkande 8). I samma motion framhålls att elevskyddsombud bör införas även för årskurserna 1–6 (yrkande 9). Vänsterpartiet begär i motion 2003/04:Ub292 yrkande 11 att elevskyddsombudens ställning stärks. Det behövs konkreta utbildningsinsatser och reella möjligheter att påverka, skriver man. Även i motion 2003/04:Ju262 yrkande 2 (i denna del) skriver Vänsterpartiet att elevskyddsombudens ställning bör bli föremål för översyn. Elevskyddsombuden bör, enligt motionen, ges vidare befogenheter än i dag. Även i motion 2003/04:Ub485 (s) framhålls vikten av elevers inflytande på arbetsmiljön i skolan. Elevskyddsombud bör utses från och med årskurs 1 och successivt få mer befogenheter. Det borde vara självklart, enligt motionen, att elevskyddsombuden har förslags- och rösträtt. Det borde också, enligt motionen, vara rimligt att eleverna har lika många representanter som

personalen i skyddskommittén för att på ett bättre sätt representera majoriteten på arbetsplatsen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

De övergripande bestämmelserna om arbetsmiljön i skolan finns i arbetsmiljölagen (1977:1160), som har karaktär av ramlag. Skolan är i arbetsmiljölagens mening en arbetsplats, och arbetsmiljölagen och anslutande författningar gäller därför arbetstagarna i skolan. Den som genomgår utbildning likställs med arbetstagare och omfattas av arbetsmiljölagens bestämmelser utom såvitt gäller reglerna om skyddsombud, skyddskommittéer och åldersgränser. I 6 kap. arbetsmiljölagen finns bestämmelser om den lokala skyddsverksamheten i företag och förvaltningar. Bestämmelserna bygger på principen om samverkan i organiserade former mellan arbetsgivare och arbetstagare i arbetsmiljöfrågor. Bestämmelserna i kapitlet gäller inte för elever förutom reglerna om elevskyddsombud i 17 och 18 §§.

Enligt 6 kap. 17 § skall de som genomgår utbildning av huvudmannen för utbildningen ges tillfälle att genom skyddsombud medverka i skyddsverksamheten på arbetsstället, om det är rimligt med hänsyn till utbildningens art och utbildningsperiodens längd. Elevskyddsombuden skall vidare beredas tillfälle att delta i skyddsarbetet i alla väsentliga avseenden, såsom att delta i planeringen av nya eller ändrade lokaler, arbetsmetoder eller arbetsförhållanden i övrigt. Reglerna om organiserad elevmedverkan gäller inte elever i lägre årskurser än årskurs 7 i grundskolan. I förarbetena till arbetsmiljölagen betonas dock att de yngre eleverna i takt med sin mognad bör få möjlighet att delta i skolans miljöarbete i olika former vid sidan av det organiserade miljöarbetet (prop. 1976/77:149).

Av 6 kap. 18 § framgår att huvudmannen för utbildningen skall se till att elevskyddsombuden får den utbildning och den ledighet som behövs för uppdraget.

BO (barnombudsmannen) har föreslagit att elevskyddsombuden skall få en förstärkt roll genom bl.a. förslags- och beslutanderätt i skolans skyddskommitté eller motsvarande. Skollagskommittén anser att frågan om att ge elevskyddsombuden en starkare ställning är angelägen. Enligt kommittén bör frågan om elevskyddsombudens ställning prövas inom ramen för regeringens aviserade översyn av arbetsmiljölagen ur ett elevperspektiv i syfte att förtydliga elevernas inflytande över sin arbetsmiljö.

Utskottet anser att regeringens beredning av ärendet bör avvaktas.

Folkpartiet framför i motion 2003/04:Ub388 yrkande 11 att elever och lärare självklart måste ha en arbetsplats som uppfyller kraven på en acceptabel **arbetsmiljö**. Trots att svenska skolor omfattas av arbetsmiljölagens föreskrifter finns det enligt motionärerna brister i både den psykosociala och den fysiska arbetsmiljön. Kristdemokraterna framhåller i motion 2003/04:Ub439 att eleverna har rätt att kräva en bra arbetsmiljö. En god fysisk miljö är viktig ur pedagogisk synvinkel (yrkande 28). I motionen framförs också vikten av arbetsro i skolan. Det är viktigt att skolpersonalen reagerar när elever skolkar, kommer sent till lektioner m.m. Det är, skriver motionärerna, viktigt att varje

skola har tydliga regler om vad som är tillåtet och inte tillåtet (yrkande 4). Vänsterpartiet framhåller i motion 2003/04:Ub292 att Skolverket utifrån arbetsmiljölagen bör utarbeta riktlinjer angående elevers arbetsmiljö, som formuleras på ett sådant sätt att de kan följas upp och utvärderas (yrkande 4). I samma motion framförs vikten av att stoppa tillgängligheten till pornografi i skolans miljö, t.ex. genom att förhindra att skolans datorer används till att besöka Internetsidor med pornografiskt innehåll (yrkande 17). I motion 2003/04:Ju262 yrkande 2 (i denna del) skriver Vänsterpartiet att arbetsmiljölagen inte tillämpas i skolan som på andra arbetsplatser. Här har, enligt motionärerna, de lokala styrelserna för skolan en viktig roll att fylla. I motion 2003/04:Ub357 (s) framförs att eleverna både kan och vill ta ett större ansvar för sin arbetsplats. Ett ökat elevengagemang leder till bättre studiero och arbetsmiljö i skolan.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

I läroplanerna (Lpo 94 och Lpf 94) stadgas att skolan skall främja elevernas förståelse för andra människor samt deras förmåga till inlevelse. Vidare kan nämnas att lärarna i läroplanerna har givits ett uttryckligt ansvar att uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling i skolan.

Skollagskommittén föreslår att särskilda bestämmelser förs in i skollagen som ger rektor och lärare möjlighet att i akuta situationer vidta tillfälliga åtgärder för att tillförsäkra alla elever en trygg skolmiljö och studiero och för att komma till rätta med elever som uppträder störande och hotfullt. Föremål som är störande eller som utgör ett hot mot säkerheten föreslås kunna tas om hand.

Skollagskommittén föreslår också att det i skollagens 3 kap. 3 § tas in en erinran om arbetsmiljölagens bestämmelser om kravet på en god och trygg arbetsmiljö för såväl elever som personal.

Utskottet anser att en trygg miljö i skolan är en viktig förutsättning för att eleverna skall kunna tillgodogöra sig kunskaper och utvecklas mot målen. Regeringens beredning av Skollagskommitténs förslag bör emellertid avvaktas.

Vänsterpartiet begär i motion 2003/04:Ub292 yrkande 2 att regeringen återkommer med förslag om hur ett **nationellt statistikregister över elevers olycksfallsskador** kan inrättas och följas upp för att man skall få en bättre bild över skador i skolan. En sådan statistik kan ge ökad kunskap och beredskap för ett utvecklingsarbete kring elevers hälsa och arbetsmiljö. Detta arbete bör sedan dokumenteras i de kommunala kvalitetsredovisningarna.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

Regeringen har i propositionen *Hälsa, lärande och trygghet* (prop. 2001/02:14) aviserat ett uppdrag till Skolverket att lämna förslag till utformningen av statistikuppföljning för att belysa pojkars och flickors ohälsa och arbetsmiljö i skolan. Skolverket har tillsammans med Arbetsmiljöverket (PM 2002-10-14) inventerat och beskrivit nuvarande insamling av nationella och lokala data om ohälsa och arbetsmiljö i skolan. Skolverket och Arbetsmiljö-

verket anser att ett skaderegister skall övervägas för att få en heltäckande bild av elevernas fysiska och psykosociala arbetsmiljö. Barnsäkerhetsdelegationen föreslår i sitt betänkande *Från barnolycksfall till barns rätt till säkerhet och utveckling* (SOU 2003:127) att Arbetsmiljöverket skall få i uppdrag att redovisa hur data om inträffade olycksfall och annan skadlig inverkan inom förskola, fritidshem, förskoleklass och skola med tillfredsställande kvalitet kan insamlas, analyseras och publiceras på motsvarande sätt som arbetsskador i övrigt. Barnsäkerhetsdelegationens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Enligt lagen om arbetsskadeförsäkring (1976:380) är anmälan om arbetsskada obligatorisk även för elevskada i skolorna. Utskottet anser att det är av största vikt att elevskador anmäls enligt gällande regelverk samt förutsätter att så sker.

I motion 2003/04:Ub361 (fp) begärs att regeringen uppdrar åt Arbetsmiljöverket att intensifiera arbetet för att **förebygga tinnitus inom skolor och förskolor**. Då förekomsten av tinnitus på skolorna går ut över undervisningen bör Skolverket ges liknande instruktioner som motionären föreslår att Arbetsmiljöverket skall få.

U t s k o t t e t avslår motionsyrkandet.

I den allmänna debatten sägs att alltför höga ljudnivåer förekommer i förskolan, förskoleklassen och skolan. Barnsäkerhetsdelegationen (SOU 2003:127) fann i sitt arbete inte några studier som bedömde att ljudnivåerna i förskolan eller skolan var så höga att det fanns risk för hörselskada.

Socialstyrelsen har tillsammans med Institutet för Miljömedicin vid Karolinska institutet och Miljömedicinska enheten vid Stockholms läns landsting tagit fram en rapport som bl.a. beskriver det ökande bullret i samhället, *Miljöhälsorapport 2001*. Regeringen beslutade år 2002 att ge Socialstyrelsen i uppdrag att i samråd med andra myndigheter utvärdera om regelverket kring höga ljudnivåer är ändamålsenligt och ger avsedd effekt. Uppdraget redovisades den 31 maj 2003. Socialstyrelsen konstaterade bl.a. att barn är speciellt utsatta och föreslog att man i samarbete med länsstyrelserna borde genomföra en riksomfattande uppföljning under år 2005 av kommunernas tillsyn över verksamheter där det framförs hög musik. Socialstyrelsen föreslog också att en skärpt maximinivå av ljud för barn sätts till 110 dBA.

I motion 2003/04:Ub292 yrkande 3 föreslår Vänsterpartiet att Skolverket skall få ett uppdrag att utifrån Socialstyrelsens föreskrifter om **städning** inkludera frågan i skolornas kvalitetsarbete.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

I arbetsmiljölagens (1977:1160) mening är skolan en arbetsplats. I 3 kap. 2 § fastslås bl.a. att lokaler skall underhållas väl. Bestämmelser om arbetsmiljöns beskaffenhet finns i 2 kap. samma lag. Detta innebär att det finns tydliga bestämmelser om att eleverna har rätt till en god arbetsmiljö. Utskottet anser att en god arbetsmiljö är en förutsättning för att barn och unga skall trivas och tillgodogöra sig kunskaper.

Elevhälsa m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden rörande behovet av och tillgången till elevhälsa, kostens betydelse, ANT-undervisning samt drogpolicy i skolan.

Jämför *reservationerna 58 (kd), 59 (v), 60 (v, mp), 61 (kd) samt 62 (fp)*.

Motioner och utskottets ställningstagande

Flera motioner tar upp behovet av ***elevhälsa och elevhälsans betydelse för eleverna***.

Kristdemokraterna skriver i motion 2003/04:Ub439 yrkande 27 att kommunerna måste tillförsäkra elevvårdspersonal erforderlig handledning och stöd i deras arbete. Skolan bör i sitt arbete samverka med andra förvaltningar, bl.a. socialförvaltningen.

I motion 2003/04:Ub398 (fp) anförs att rätten till en god skolhälsovård för kropp och själ måste tryggas. Alla barn i Sverige måste, oavsett social eller etnisk bakgrund, ha lika förutsättningar att få hälsovård tillgodosedd genom skolan (yrkande 1). Skolhälsovården bör utgöra ett komplement till föräldrarnas ansvar att se till det bästa för barnet (yrkande 2). Vidare anförs att ett tidigt ingripande av skolhälsovården kan förhindra livslångt lidande. Det måste finnas en nollvision för självskaador och självmord bland barn och ungdomar (yrkande 3). Det är också viktigt att stärka barns och ungdomars självkänsla och egenvärde. Skolhälsovården har en avgörande betydelse bl.a. för att förebygga problem (yrkande 7). I motionen understryks att det är orimligt att de pedagogiska ledarna eller rektorerna skall besluta om hur stora resurser skolhälsovården skall få och därmed vara tvingade att välja mellan lärarresurser och skolhälsovårdsresurser (yrkande 8). Slutligen framhålls i motionen vikten av att skolhälsovården är budgetmässigt fristående från den övriga skolverksamheten och placerad under annan kommunal huvudman (yrkande 9).

Miljöpartiet anför i motion 2003/04:Ub271 att skolhälsovården och elevvården bör samlas under ett nytt begrepp, nämligen elevhälsa. Elevhälsan skall ta ett vidare ansvar och ha en bred kompetens som ser till människans hela livssituation (yrkande 28). Kompetensen kring självmord bör öka bland elevhälsopersonal och annan skolpersonal (yrkande 29). Det är angeläget att det finns en bättre tillgång till en väl fungerande elevhälsa, och det är därför viktigt att antalet skolsköterskor, kuratorer och psykologer ökar inom skolan (yrkande 30). Det är dessutom angeläget att ytterligare kompetens tas till vara inom elevhälsan, förutom de ovan nämnda även exempelvis specialpedagoger (yrkande 31).

I motion 2003/04:Ub292 framför Vänsterpartiet att frågan om införandet av nyckeltal för elevhälsan bör utredas. Det är viktigt ur ett likvärdighetsper-

spektiv att kunna garantera alla elever rätten till elevhälsa och dess olika kompetenser (yrkande 8). Individens hälsa är beroende av faktorer som kön, socioekonomisk status, klass och sexuell läggning. Denna kunskap om skillnader mellan barns och ungas hälsa gör att kvalitetsgranskningar måste göras utifrån alla elevers olika behov och situation. Skolverket måste stötta skolor i detta arbete och bör utarbeta kriterier eller liknande som stöd för skolors kvalitetsarbete (yrkande 13). Vänsterpartiet framhåller att hälsoundersökningarna bör utvidgas till att innefatta även elevens psykosociala hälsa. Överlämnandet mellan barnavårdscentralerna och den kommunala elevhälsoorganisationen bör därvid utvecklas (yrkande 23).

I motion 2003/04:Ub353 (s) skriver motionären att skolelevernas hälsotillstånd bör tryggas. En sammanhållen skolhälsovård–elevhälsa med skolläkare, skolsköterskor, skolkuratorer och skolpsykologer bör tydligt finnas med i den nya skollagen. Även i motion 2003/04:Ub482 (s) framförs synpunkten att framtidens skollag tydligt måste ange att en professionell elevhälsa skall bestå av skolläkare, skolsköterska, skolkurator och skolpsykolog. Det är när dessa yrkesgrupper arbetar tillsammans i ett team som elevens behov av medicinsk, psykologisk och psykosocial expertis kan tillgodoses.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

I skollagen 14 kap. 2 § anges i dag att det för skolhälsovården skall finnas skolläkare och skolsköterska. Enligt Skollagskommitténs förslag *Skollag för kvalitet och likvärdighet* (SOU 2002:121) skall elevhälsan främst arbeta förebyggande. Elevhälsan skall därvid omfatta omvårdnad samt medicinska, psykologiska, sociala och specialpedagogiska insatser. För elevhälsans verksamhet skall, enligt förslaget, finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov kan tillfredsställas. Det föreslås vidare att huvudmannen själv skall avgöra omfattning och inriktning på personalens sammansättning och kompetens efter lokala behov och förutsättningar. Utskottet hänvisar till den beredning som för närvarande pågår inom Utbildningsdepartementet med anledning av Skollagskommitténs förslag.

Utskottet vill särskilt understryka vikten av att elevhälsan fånga upp de elever som riskerar att utföra självmordshandlingar eller tillfoga sig själva skada. Det är från samhällets sida helt oacceptabelt att unga mår så dåligt att det tar livet av sig eller skadar sig själva. Det är därför mycket angeläget att bryta utvecklingen med ökad psykisk ohälsa bland unga, som bl.a. yttrar sig i ångest, depressioner, missbruk och destruktiva beteenden, och vars yttersta konsekvens är självmord och självmordsförsök. Skolan utgör en viktig plats för att fånga upp dem som befinner sig i riskzonen för självmordshandlingar och för att i tid sätta in åtgärder.

Riksdagen beslutade i januari 2001 om att WHO:s riktlinjer för att förebygga självmord bland skolelever skulle anpassas till svenska förhållanden (skr. 1999/2000:137, bet. 2000/01:SoU7, rskr. 2000/01:135). Myndigheten Institutet för psykosocial medicin (IPM) har av regeringen fått uppdraget att föra ut WHO:s riktlinjer om självmordsförebyggande arbete i skolan. Nationellt centrum för suicidforskning och prevention av psykisk ohälsa (NASP),

inom IPM arbetar med att förebygga självmord och självmordsförsök. NASP har kartlagt förekomsten av självmordspreventiva åtgärder i svenska högstadies- och gymnasieskolor. Resultatet av undersökningen visar bl.a. att beredskapen i skolan är låg när det gäller att upptäcka och hjälpa elever som befinner sig i sådan allvarlig psykisk och social nöd att de riskerar att utföra självmordshandlingar. NASP utarbetade år 2003 stödmaterialet *Att förebygga självmord och självmordsförsök hos skolelever*. Materialet innehåller vägledning om hur man kan identifiera ungdomar som är deprimerade och som riskerar att begå självmord samt ger förslag på hur skolan kan stötta dessa ungdomar genom att stärka deras självförtroende, tillåta känslouttryck samt förebygga mobbning och våld.

Regeringen gav i juni 2003 Socialstyrelsen i uppdrag att kartlägga omfattningen och karaktären av den problematik som innebär att flickor skadar sig själva avsiktligt. En första delrapport *Flickor som skadar sig själva* lämnades i januari 2004.

Utskottet har tidigare framhållit (bet. 2003/04:UbU9 s. 27) att utskottet förutsätter att pågående arbete på nationell nivå kommer att innebära en ökad fokusering lokalt i kommuner och skolor på betydelsen av att uppmärksamma barns och ungas psykiska hälsa och vikten av självmordsprevention. Utskottet har också framhållit att det för detta arbete är väsentligt att skolan har tillgång till personal med tillräcklig utbildning och kompetens på området.

Barnsäkerhetsdelegationen konstaterar i sitt slutbetänkande *Från barnolycksfall till barns rätt till säkerhet och utveckling* (SOU 2003:127) att det i den ordinarie lärarutbildningen inte ingår undervisning om bemötandet av barn och unga som mår psykiskt dåligt och behöver stöd. Delegationen skriver därför att en ökad kompetens, särskilt hos skolpersonal, i dessa frågor skulle öka möjligheterna för eleverna att bli sedda och få hjälp. Barnsäkerhetsdelegationen föreslår därför i sitt betänkande att Socialstyrelsen ges i uppdrag att i samråd med Myndigheten för skolutveckling utfärda riktlinjer för skolan om hur en skriftlig plan för att förebygga självmord, självmordsförsök och annan självtillfogad skada kan utformas. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Miljöpartiet tar i motion 2003/04:Ub271 upp *kostens betydelse* och påpekar vikten av att det i de kommunala köken främst serveras ekologiskt framtagen och närodlat mat. Detta skall bidra till en mer rättvis handel i världen och hjälpa enskilda och odlarkooperativ som försöker försörja sig på att producera rena livsmedel (yrkande 35). I samma motion framhålls skolornas ansvar för elevers eventuella övervikt. Genom att se till att det finns ett bra utbud av mellanmål i skolans kafeteria, kiosk eller automater och att där inte serveras läsk eller godis kan skolan stödja de elever som är eller riskerar att bli överviktiga (yrkande 36). I motion 2003/04:Ub285 (s) framhålls frukostens betydelse för skolelevers inlärningsförmåga. Försök med servering av frukost i skolorna bör utvärderas för att kunna ta ställning till om frukost bör vara det offentliga ansvar.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet har tidigare (bl.a. bet. 2001/02:UbU6 s. 18) framhållit att såväl föräldrar som skola har en viktig roll som främjare av en god livsstil och ett ansvar för att motverka fysisk inaktivitet och osunda matvanor hos barnen respektive eleverna. Utskottet är alljämt av samma uppfattning. Utskottet vill också peka på kursplanerna för ämnet idrott och hälsa, där det bl.a. sägs att eleverna i slutet av nionde skolåret skall förstå sambandet mellan mat, motion och hälsa. Ämnet syftar till att utveckla elevernas fysiska, psykiska och sociala förmåga samt att ge kunskaper om den egna livsstilens betydelse för hälsan.

Flera motioner behandlar ***undervisningen i ämnet alkohol, narkotika och tobak.***

Kristdemokraterna anser enligt motion 2003/04:Ub439 yrkande 39 att skolorna måste ta ett större ansvar och förbättra undervisningen om alkohol, narkotika och tobak (ANT). Kompetensen hos ungdomsmottagningar och skolhälsovård borde bättre tas till vara i denna undervisning, anser man. Kristdemokraterna begär i motion 2003/04:So578 att regeringen ger Skolverket i uppdrag att omgående stärka ANT-undervisningen i grundskolan från och med årskurs 4 (yrkande 1). I samma motion betonas polisens och frivilligorganisationernas betydelse i ANT-undervisningen (yrkande 2). Polisen, före detta missbrukare, frivilligorganisationer m.fl. är de som är bäst lämpade att informera om missbruksrelaterade frågor på ett realistiskt och verklighetsanknutet sätt. Ungdomsstyrelsen bör därvid ges i uppdrag att organisera en sådan verksamhet. I motion 2003/04:So270 (c) yrkande 3 anføres att undervisningen i skolan behöver förstärkas beträffande information om droger. Undervisningen kan ske dels genom kampanjer i samarbete med goda förebilder, dels genom kontinuerligt arbete i skolan där all personal är involverad. För att klara detta behövs fortbildning av personal som arbetar med barn och ungdomar. I en flerpartimotion 2003/04:So645 (s, fp, kd, v, c, mp) yrkande 13 begärs en översyn över riktlinjer och styrdokument som ger vägledning om hur rektor kan arbeta med de ämnesövergripande kunskapsområdena och vilka mål som förväntas samt en översyn av kursplanerna.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet vill, liksom i tidigare betänkanden, understryka skolans viktiga roll när det gäller information i ANT-frågor. I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m. (Lpo 94) anges att rektor har ett särskilt ansvar för att ämnesövergripande kunskapsområden integreras i undervisningen. Som ett sådant kunskapsområde nämns riskerna med tobak, alkohol och andra droger.

Myndigheten för skolutveckling och Statens folkhälsoinstitut har i september 2003 redovisat ett gemensamt regeringsuppdrag (regeringsbeslut 2002-06-19 nr 65) att i samråd med Kommunförbundet analysera vilka insatser som kan göras för att stärka den alkohol- och narkotikaförebyggande verksamheten i skolan (*Insatser i skolan som stärker hälsofrämjande skolutveckling och förebygger alkoholskador och narkotikamissbruk*). Olika insatser kommer under budgetåret 2004 att genomföras av Myndigheten för skolutveckling i

samverkan med Folkhälsoinstitutet, Alkoholkommittén och Mobiliseringen mot narkotika.

Moderaterna framhåller i motion 2003/04:So414 yrkande 5 att skolan bör ha en absolut plikt att informera vårdnadshavare vid misstanke om narkotikaanvändning. Detta förutsätter att skolpersonalen kontinuerligt får utbildning om droger, påverkanstecken, symtom och verkningar av drogmissbruk samt att skolhälsovårdens insatser uppmärksammas mer. Folkpartiet anser enligt motion 2003/04:So345 yrkande 5 att alla skolor bör åläggas att införa en **drogpolicy** i syfte att upptäcka och åtgärda missbruk. Detta kan, enligt motionen, ske i samarbete med föräldrar, socialtjänst och polis. Även i motion 2003/04:So639 (s) yrkande 3 anförs att varje skola bör ha en alkohol- och narkotikapolicy. Skolor och fritidsverksamhet bör ha bättre möjligheter att stärka den förebyggande verksamheten och att ge stöd till utsatta ungdomar. En skolpolicy bör innehålla åtgärder för att stärka det förebyggande arbetet liksom insatser för att förbättra stödet till utsatta ungdomar. I motion 2003/04:Ub351 (c) yrkande 2 förordas återkommande rikskampanjer i skolan om farorna med användandet av olika droger.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet vill också här understryka skolans viktiga roll när det gäller information i ANT-frågor. I den nyss nämnda rapporten från Myndigheten för skolutveckling och Statens folkhälsoinstitut framhålls värdet av att skolan har en väl utvecklad policy för arbetet mot narkotika och alkohol. Olika insatser föreslås, bl.a. kompetensutveckling för personalen samt framtagande av kunskapsunderlag för skolpersonal. Dessa insatser kommer att påbörjas under budgetåret 2004 av Myndigheten för skolutveckling i samverkan med Folkhälsoinstitutet, Alkoholkommittén och Mobilisering mot narkotika (prop. 2003/04:1 utg.omr. 16 s. 78).

Övriga skolfrågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden rörande skolans samarbete med det övriga samhället, det informella lärandet, naturskolor samt IT som pedagogiskt hjälpmedel.

Jämför *reservationerna 63 (m, kd), 64 (kd), 65 (v, c, mp) samt 66 (kd).*

Motioner och utskottets ställningstagande

I motion 2003/04:Ub276 yrkande 34 framför Moderaterna vikten av skolans **samarbete med det civila samhället**. Samarbete med idrottsklubbar, näringsliv och det civila samhället bör uppmuntras. Ett sådant samarbete kommer att bli allt viktigare för en väl fungerande och intresseväckande skola.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

Samverkan av det slag som motionärerna önskar föreskrivs i Lpo 94 under rubriken 2.6 Skolan och omvärlden. Läraren skall, enligt dessa riktlinjer, bl.a. medverka till att utveckla kontakter med organisationer, företag och andra som kan bidra till att berika skolans verksamhet och förankra den i det omgivande samhället.

I motion 2003/04:Kr361 yrkande 5 anför Kristdemokraterna att *det informella lärandet* måste uppvärderas. För detta krävs, enligt motionen, ett nationellt initiativ, där regeringen bör återkomma med förslag. Motion 2003/04:Ub295 (kd) tar upp vikten av att varje elev får utveckla hela sin personlighet. Motionären pekar på organisationen Snilleblixarna, som enligt hans mening bör ges ett nationellt uppdrag i syfte att stödja och utveckla entreprenörsandan i skolan.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet har tidigare avstyrkt liknande yrkanden med motiveringen att det finns ett stort utrymme för kommuner och skolor att ta initiativ till och stödja olika verksamheter som kan utgöra en del i ett livslångt lärande. Utskottet har ingen annan uppfattning i dag. I frågan om att stödja entreprenörsandan i skolan vill utskottet, liksom vid ett flertal tidigare tillfällen (senast bet. 2002/03:UbU11 s. 45), understryka skolans betydelse för att lägga grunden till ett positivt förhållningssätt när det gäller entreprenörskap och företagsamhet.

Centerpartiet framför i motion 2003/04:Ub392 yrkande 28 att Skolverket bör uppmuntra olika former av *naturskolor*. Det är viktigt att utomhuspedagogiken inte avstannar efter förskolan utan även kan finna former i högre årskurser och i gymnasiet. Miljöpartiet framför i motion 2003/04:Ub271 yrkande 39 behovet av att sprida kunskap och information om naturskolor och utomhuspedagogik till alla skolor och lärare i hela landet.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

Utskottet anser såsom tidigare framhållits (bet. 2002/03:UbU11 s. 25) att alternativa och kompletterande utbildningsformer, såsom t.ex. naturskolor, är intressanta och lovvärda initiativ. Utskottet är dock inte berett att förorda en utvidgning av uppgifterna för Skolverket eller Myndigheten för skolutveckling till att också gälla naturskolor.

I motion 2003/04:Ub439 yrkande 18 framför Kristdemokraterna att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till hur kommunerna skall kunna fortsätta med satsningar på *IT som pedagogiskt hjälpmedel*.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

Den särskilda satsningen på IT i skolan, ItiS, pågick från 1998 t.o.m. det första halvåret 2003. Sedan den 1 mars 2003 har Myndigheten för skolutveckling det sammanhållande nationella ansvaret att tillvarata, utveckla och till skolorna sprida de erfarenheter som finns från ITiS-satsningen och Kommittén för det europeiska skoldatanätet.

I motion 2003/04:Ub331 (v) föreslår motionären att man skall införa någon form av *flexibel start på skoldagen*. Den kunskap som finns inom sömnforskningen måste tas till vara, skriver motionären.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Detta är en fråga som bör avgöras lokalt.

Skolbarnsomsorg

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden rörande bristerna i skolbarnsomsorgen samt utvidgad rätt till fritidshemsplats.

Jämför *reservationerna 67 (kd) och 68 (v)*.

Motioner och utskottets ställningstagande

Kristdemokraterna åberopar i motion 2003/04:Ub438 yrkande 4 Skolverkets kritik mot skolbarnsomsorgen för tio- till tolvåringar bl.a. vad avser lokaler, personalbrist och stora barngrupper. **Bristerna inom skolbarnsomsorgen** måste åtgärdas, anser man.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet om tillkännagivande.

Frågan om eventuella brister inom skolbarnsomsorgen har tidigare behandlats av utskottet (bet. 2001/02:UbU10 och 2002/03:UbU11). Utskottet erinrar om de särskilda statsbidrag som infördes fr.o.m. läsåret 2001/02 för att öka personaltätheten i skola och fritidshem.

I motion 2003/04:Ub292 yrkande 22 begär Vänsterpartiet att regeringen lägger fram förslag till ändringar i skollagen så att det klart framgår att även barn i åldersgruppen tio till tolv år har **rätt till fritidshemsplats** samt att detta även omfattar barn till arbetslösa och föräldralediga. Ur ett likvärdighetsperspektiv är det viktigt att se över utnyttjandet av fritidsverksamhet utifrån t.ex. föräldrarnas utbildningsnivå.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

Riksdagen bör avvakta regeringens förslag till ny skollag.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i reservationen.

1. Skolstart (punkt 1) – m

av Sten Tolgfors (m), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub203 och

2003/04:Ub276 yrkande 24

och avslår motionerna

2003/04:Ub271 yrkande 27,

2003/04:Ub388 yrkande 14,

2003/04:Ub392 yrkande 5 samt

2003/04:Ub439 yrkande 6.

Ställningstagande

Alla elever skall ges en god kunskapsgrund. Skolstarten skall vara flexibel men inträffa senast det år eleven fyller åtta år. Det vanligaste kommer sannolikt att bli att skolstarten sker när eleven är sex eller sju år. Genom den pedagogiska förskolan finns möjligheten att verkligen göra en flexibel och flytande övergång från förskola till grundskola för de elever som vill. Skolstarten skall vara individuellt anpassad och styras av kunskaps- och mognadsgrad. Skola starten skall göras flexibel så att såväl höst- som vårintag blir normala intagningsstillfällen.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

2. Skolstart (punkt 1) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub388 yrkande 14

och avslår motionerna

2003/04:Ub203,
 2003/04:Ub271 yrkande 27,
 2003/04:Ub276 yrkande 24,
 2003/04:Ub392 yrkande 5 samt
 2003/04:Ub439 yrkande 6.

Ställningstagande

Vi anser att eleverna normalt skall börja grundskolan när de är sex år. De skall dock kunna börja senare, om det är lämpligare med tanke på mognadsgrad. Skolgången i grundskolan skall vara flexibel, och antalet terminer skall inte vara fixerat. Eleverna skall kunna gå vidare till gymnasieskolan vid olika tidpunkter beroende på när de uppnått målen för grundskolan.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

3. Skolstart (punkt 1) – c, mp

av Mikaela Valtersson (mp) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub271 yrkande 27 samt

2003/04:Ub392 yrkande 5

och avslår motionerna

2003/04:Ub203,

2003/04:Ub276 yrkande 24,

2003/04:Ub388 yrkande 14 samt

2003/04:Ub439 yrkande 6.

Ställningstagande

Flexibel skolstart handlar inte bara om att låta eleven få börja skolan vid 6, 7 eller 8 års ålder. Flexibel skolstart innebär att barnets utvecklingsnivå blir avgörande för skolstarten. Eleverna bör ges möjlighet att börja förskoleklass, grundskola och gymnasieskola vid fler tidpunkter än bara på höstterminen. Skolstarten bör anpassas efter varje individs behov.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

4. Skolstart (punkt 1) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub439 yrkande 6

och avslår motionerna

2003/04:Ub203,

2003/04:Ub271 yrkande 27,

2003/04:Ub276 yrkande 24,

2003/04:Ub388 yrkande 14 samt

2003/04:Ub392 yrkande 5.

Ställningstagande

Skolstarten skall vara individuellt flexibel och ske successivt. Kommunerna bör uppmanas att införa skolstart varje termin för att på så sätt öka flexibiliteten och bättre anpassa sig efter varje elevs förutsättningar och behov. Det skall också finnas möjlighet att vid behov skjuta fram skolstarten till det år barnet fyller åtta år. Det bör också finnas möjlighet att i vissa fall förlänga skolgången på grundskolenivå med ett år.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

5. Elevfrånvaro (punkt 2) – m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Anna Ibricagic (m), Tobias Billström (m), Axel Darvik (fp) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub202 och

2003/04:Ub276 yrkande 9.

Ställningstagande

Vi anser att lärare och skolledare bör få ett tydligt mandat att tillrättaföra elever som skolkar eller stör undervisningen. Undervisningen måste alltid säkerställas för de elever som har skolplikt. Elever som stör bör kunna ges enskild undervisning. Föräldrar skall alltid informeras om barnet skolkar. Varje skola bör ha en utarbetad plan och klara regler för hur rapporteringen till föräldrarna skall gå till.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

6. Skolgången för flickor i patriarkala miljöer (punkt 3) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub394 yrkande 1 och

2003/04:Ub418 yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att kommunernas uppföljning av fullgörandet av skolplikten måste förbättras. Skolgången måste säkras för flickor som växer upp i patriarkala miljöer. Det är viktigt att söka upp de föräldrar som inte kommer på utvecklingsamtalen. Skolan måste även samtala med dessa flickor och informera dem om deras rättigheter.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

7. Rätt till undervisning (punkt 4) – m, c

av Sten Tolgfors (m), Anna Ibrisagic (m), Tobias Billström (m) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub392 yrkande 4 och

2003/04:Sf325 yrkande 10

och avslår motionerna

2003/04:Ub388 yrkande 3.

Ställningstagande

Det centrala är att inget barn skall behöva lämna grundskolan utan fullständiga baskunskaper. Det är mindre väsentligt om det tar 8, 9, 10 eller 11 år att nå dit. Kommunen och skolan har ett åtagande som inte är avklarat förrän eleven uppnår kunskapsmålen för grundskolan.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

8. Rätt till undervisning (punkt 4) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub388 yrkande 3

och avslår motionerna

2003/04:Ub392 yrkande 4 och

2003/04:Sf325 yrkande 10.

Ställningstagande

Vi anser att skollagen bör ändras så att alla elever har rätt till undervisning och stöd även efter skolpliktens upphörande tills de blir behöriga till gymnasieskolans nationella program. Ansvaret för att eleverna får baskunskaper bör ligga på grundskolan. Skollagen bör skärpas så att alla elever som inte har nått målen har uttrycklig rätt till undervisning i grundskolans regi även efter skolpliktens upphörande. Det individuella programmet i gymnasieskolan bör därvid avskaffas.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

9. Individanpassad undervisning (punkt 5) – m

av Sten Tolgfors (m), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub276 yrkandena 1 och 19,

2003/04:Ub368 yrkandena 1 och 3,

2003/04:Ub471 yrkande 3 samt

2003/04:Sf325 yrkande 8.

Ställningstagande

Undervisningen bör individanpassas. Den som vill gå snabbare fram hålls i dag tillbaka i skolan, och den som skulle behöva gå långsammare fram tvingas, på motsvarande sätt, vidare utan att ha de nödvändiga kunskaperna. Skolan fungerar bäst för barn med genomsnittliga behov och har i dag svårt att hjälpa barn med behov av extra stöd. Skolan fungerar särskilt illa för barn med utländsk bakgrund, speciellt för dem som kommer till Sverige under skolåren.

Varje elev skall ha en kunskapsplan som utgår från de nationella kunskapsmålen, där eleven kan välja att studera olika ämnen i olika takt. Det åligger skolan att tillsammans med föräldrarna tillse att eleven bedriver studier i den omfattningen att de nationella kunskapsmålen och elevens egna mål nås. Målen bör utarbetas gemensamt och skrivas under av elever, föräldrar och lärare.

Alla elever skall ges möjlighet att lära sig oavsett bakgrund, vilken skola de går i eller hur de lär sig. Skolan måste ta hänsyn till att elever är olika och lär sig på olika sätt. Skolans uppgift är att ge möjlighet till alla elever att klara kunskapsmålen. Rätten till respekt för den egna identiteten handlar om många saker: rätten att slippa bli diskriminerad, rätten att slippa bli mobbad och, inte minst, rätten att bli sedd.

Tydliga regler som tillämpas konsekvent är en viktig förutsättning för en god inlärningsmiljö. Rektorn och skolans personal har ett viktigt uppdrag att skapa en positiv kultur på skolan, en anda av god gemenskap och respekt för varandra. Beröm och uppmuntran är självklara inslag i det arbetet.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

10. Stödundervisning (punkt 6) – m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Anna Ibricagic (m), Tobias Billström (m), Axel Darvik (fp) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub276 yrkande 20,

2003/04:Ub304 yrkande 1,

2003/04:Ub388 yrkande 4

och bifaller delvis motion

2003/04:Ub289 yrkande 1.

Ställningstagande

För de elever som riskerar att inte nå målen skall tidiga insatser sättas in, bl.a. speciallärare, läsläsningshjälp och sommarundervisning. I grundskoleförordningen anges att elever skall ges särskilt stöd, i första hand inom klassen. I många fall är det dock viktigt att stödet ges i en mindre grupp och att en speciallärare undervisar eleven. Skolan har ett speciellt ansvar att se till att skolmiljön är så bra som möjligt för de barn som lever i en familj där en förälder har problem med alkohol eller droger eller är psykiskt sjuk.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

11. Mindre klasser (punkt 7) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ub439 yrkande 23.

Ställningstagande

Undervisningsgruppens storlek har stor betydelse för lärarens välbefinnande och möjlighet att ge eleverna individuellt stöd och uppmärksamhet. Ingen lärare skall ha huvudansvar för mer än 15 elever. I ESO-rapporten *Klassfrågan* (Ds 2002:11) konstateras bl.a. att mindre klasser leder till bättre resultat, både på kort och lång sikt. Mindre skolenheter är dessutom ett viktigt verktyg för att skapa en trygg skolmiljö där arbetsro råder och mobbning sällan förekommer.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

12. Likvärdig utbildning (punkt 8) – m, fp, kd

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Anna Ibricagic (m), Tobias Billström (m) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Ub471 yrkandena 1 och 2 samt 2003/04:Sf325 yrkande 18 och avslår motionerna 2003/04:Ub239 samt 2003/04:N328 yrkande 17.

Ställningstagande

God utbildning är en central del i en väl fungerande välfärdspolitik. Vi har inte en likvärdig skola i hela landet, varken till resurser eller resultat. Andelen elever som lämnar skolan utan fullständiga betyg i landets kommunala skolor varierar oerhört mellan kommunerna, men framför allt mellan kommunernas respektive skolor. Tillgång till god utbildning borde vara en grundläggande rättighet för alla svenska barn och ungdomar. Alla skall erbjudas möjlighet till en individuellt anpassad utbildning, rik på stöd när man behöver hjälp, rik på

utvecklingsmöjligheter för dem som vill gå snabbare fram, solid i de vardagliga värderingarna och tydlig om det sociala klimatet på skolan.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

13. Likvärdig utbildning (punkt 8) – c

av Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:N328 yrkande 17

och avslår motionerna

2003/04:Ub239,

2003/04:Ub471 yrkandena 1 och 2 samt

2003/04:Sf325 yrkande 18.

Ställningstagande

Betydelsen av de små lands- och glesbygdsskolorna kan inte överskattas. Skolverket bör ges i uppdrag att tillhandahålla stöd i form av kunskaps- och kompetensutveckling för små skolor. I verkets regi bör arbete med att utveckla läromedel för distansutbildning även på grundskolenivå inledas och göra dem tillgängliga för alla skolor.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

14. Åtgärder för integration (punkt 9) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub388 yrkande 12 och

2003/04:Sf326 yrkande 25.

Ställningstagande

Skolan kan bli en murbräcka för ökad social rörlighet och mot segregation och utslagning. Skolor i utsatta områden bör ges extra stödresurser för att hindra utslagning av elever. Genom att få en särskild profil och särskilda resurser kan sådana skolor bli magnetskolor som lockar till sig elever från andra bostadsområden.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

15. Nationell styrning samt uppföljning och utvärdering (punkt 10) – m

av Sten Tolgfors (m), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Ub276 yrkandena 2, 3, 13, 15 och 16, 2003/04:Ub470 yrkande 2, 2003/04:Ub472 yrkande 2 och avslår motionerna 2003/04:Ub271 yrkande 17, 2003/04:Ub439 yrkandena 3 och 31, 2003/04:Ub441 yrkande 4 samt 2003/04:Sf326 yrkande 22.

Ställningstagande

Skolans otydliga mål tar sig uttryck i det stora antal mål som slås fast i lagstiftning, läroplaner och kursplaner. Dessa riskerar att skymma det som bör vara skolans mest angelägna uppgift, nämligen att förmedla kunskap. Bristen på fokus på kunskapsmålet gör dessutom att det blir svårare att nå de andra målen. Bristen på incitament yttrar sig på många olika sätt. Utbildningspremien är liten. Lärare får dålig belöning för att vara bra lärare. Intagningssystemet till högskolorna är utformat så att det gynnar taktikval i stället för relevant kunskap.

Bristen på utvärdering är kanske det mest grundläggande problemet inom den svenska skolan. I vissa kommuner finns väl utarbetade kvalitetsgranskningssystem. På andra håll finns ingen granskning alls. Den nationella kvalitetsgranskningen är för uddlös och riktas inte mot någon enskild skola. Även utvärderingen av eleverna är bristfällig.

Ansvarsfördelningen mellan de olika politiska nivåerna bör vara tydlig. Riksdag och regering anger riksgiltiga mål och riktlinjer för arbetet i skolan. Inom de ramar som staten anger är det kommunerna som har huvudansvaret för verksamheten. Med utgångspunkt i de riksgiltiga målen och riktlinjerna och med de redskap och förutsättningar som kommunen ger är det rektor och lärare som i samarbete med eleverna skall ge skolarbetet struktur och innehåll. Det skall finnas en nationell målbaserad läroplan, men hur målen nås skall avgöras av respektive skola.

För att ha en målrelaterad skola måste man följa upp och utvärdera resultaten. Staten har ett ansvar att sätta upp nationella kunskapsmål i läroplan och

nationella kunskapsmål i kursplaner. Det behövs ett fristående nationellt kvalitetsinstitut för att komplettera den uppföljning och utvärdering som måste bedrivas vid varje skola och av berörda huvudmän. Varje skola skall granskas med jämna mellanrum vad gäller undervisningskvalitet och resultat. Återkommande granskning bör ske minst vart tredje år. Resultatet av kvalitetsgranskningen bör publiceras löpande så att lärare, föräldrar och elever kan ta del av resultaten.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

16. Nationell styrning samt uppföljning och utvärdering (punkt 10) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Sf326 yrkande 22

och avslår motionerna

2003/04:Ub271 yrkande 17,

2003/04:Ub276 yrkandena 2, 3, 13, 15 och 16,

2003/04:Ub439 yrkandena 3 och 31,

2003/04:Ub441 yrkande 4,

2003/04:Ub470 yrkande 2 samt

2003/04:Ub472 yrkande 2.

Ställningstagande

Skolan i Sverige brister när det gäller att vara tydlig och berätta vilka krav och förväntningar det finns på eleverna. Resultatet blir att eleverna inte känner sig delaktiga och saknar kunskap om vad som krävs av dem. Tydliga mål och utvärderingar, extra tid för de elever som behöver det samt fokus på svenska, matematik och engelska kan skapa en skola där alla kan lyckas.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

17. Nationell styrning samt uppföljning och utvärdering (punkt 10) – v, mp

av Mikaela Valtersson (mp) och Lennart Gustavsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub271 yrkande 17
och avslår motionerna
2003/04:Ub276 yrkandena 2, 3, 13, 15 och 16,
2003/04:Ub439 yrkandena 3 och 31,
2003/04:Ub441 yrkande 4,
2003/04:Ub470 yrkande 2,
2003/04:Ub472 yrkande 2 samt
2003/04:Sf326 yrkande 22.

Ställningstagande

Det finns ett behov av bättre tillsyn och kvalitetsuppföljning av både de fristående och de kommunala skolorna. Tillsynen måste stärkas så att elevernas rättigheter till likvärdig utbildning och trygghet i skolan kan garanteras. Det är viktigt att tillsynen även täcker undervisningens innehåll och sociala förhållanden vid skolan och att detta gäller tillsyn av såväl fristående som kommunala skolor. Skolverket skall ha möjlighet att bedriva en aktiv tillsyn där inspektioner är ett naturligt inslag. Skolverket bör också ges ytterligare sanktionsmöjlighet och kunna utdöma böter i enlighet med Skollagskommitténs förslag.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

18. Nationell styrning samt uppföljning och utvärdering (punkt 10) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna
2003/04:Ub439 yrkandena 3 och 31 och
2003/04:Ub441 yrkande 4
och avslår motionerna
2003/04:Ub271 yrkande 17,
2003/04:Ub276 yrkandena 2, 3, 13, 15 och 16,
2003/04:Ub470 yrkande 2,
2003/04:Ub472 yrkande 2 samt
2003/04:Sf326 yrkande 22.

Ställningstagande

De kommunala skolorna måste få större frihet att besluta om sina egna angelägenheter. Varje skola bör ha en styrelse, vars uppgift skall vara att arbeta för skolans bästa. Kommunen skall ansvara för de ekonomiska ramarna samt för uppföljning och utvärdering. Staten skall ansvara för lagar och styrdokument

samt ha tillsyns-, uppföljnings- och utvärderingsansvar på ett nationellt plan. Detta vore ett steg mot ökat lokalt självstyre för varje skola samt en klarare roll- och ansvarsfördelning mellan de olika beslutsnivåerna i samhället. Arbetet med skolans värdegrund skall ingå i den kvalitetsredovisning som varje skola är skyldig att upprätta årligen. På så sätt tydliggörs skolans uppgift att ständigt hålla värdegrundsarbetet levande.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

19. Kommunal styrning (punkt 11) – m, fp

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Anna Ibrisagic (m), Tobias Billström (m) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub388 yrkande 16 och

2003/04:Ub470 yrkande 1

och avslår motionerna

2003/04:Ub237 yrkande 2 samt

2003/04:Ub392 yrkandena 3 och 12.

Ställningstagande

Kommunaliseringen av skolan har misslyckats. Staten har inte varit tydlig i sina mål, och statens utvärderingsinstrument är otillräckliga. Utvärdering och mål har överlämnats till lokal nivå, där lokala politiker satt upp politiska mål för skolan och fattat beslut som de professionella borde ha fattat. Kommunala skolor bör göras mer fristående från kommunpolitikerna. Ansvar och möjligheten att ta beslut måste flyttas till skolorna, där skolledning och lärare tillsammans med barn och föräldrar kan forma verksamheten. Kommunfullmäktige, barn- och ungdomsnämnder, kommundelsnämnder och politiskt frammanade brukarstyrelser måste lyftas bort från styrningen av skolan.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

20. Kommunal styrning (punkt 11) – c

av Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub392 yrkandena 3 och 12

och avslår motionerna
2003/04:Ub237 yrkande 2,
2003/04:Ub388 yrkande 16 och
2003/04:Ub470 yrkande 1.

Ställningstagande

Kommunen och skolan har ett åtagande som inte är avklarat förrän eleven uppnår kunskapsmålen för grundskolan. Lärare och rektorer skall ha stor frihet att lägga upp skolans arbete utifrån sina yrkeskunskaper om lärande och undervisning. Ansvarsfördelningen skall därför förtydligas och det politiska inflytandet över skolans verksamhet måste minska. Det behövs fler vuxna i skolan: fler lärare, skolkuratorer, specialpedagoger, skolsköterskor, bibliotekarier etc. Skolverket bör dessutom få ökade befogenheter att rikta vissa sanktioner mot kommuner som inte sköter sitt uppdrag.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

21. Rektors roll (punkt 12) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2003/04:Ub417 yrkandena 13 och 16
och avslår motionerna
2003/04:Ub237 yrkande 3 och
2003/04:Ub439 yrkande 24.

Ställningstagande

Skolans pedagoger, lärare och skolledare måste bestämma hur målen skall uppnås. Politiker skall inte lägga sig i det pedagogiska arbetet i skolan. Styrelser med lekmän och elever kan inte få fatta beslut om avgörande ekonomiska, pedagogiska och ämne-teoretiska frågor i skolan. Dagens försöksverksamhet lämnar öppet för oklara gränsdragningar i dessa frågor. Läramas och rektorernas professionalism måste värnas.

En översyn bör göras av på vilket sätt villkoren för rektorstjänsterna kan förbättras. Rektor skall vara pedagogisk ledare, inte kamrer, och ha ett överblickbart ansvarsområde. Detta kan t.ex. åstadkommas om varje skola utgör en resultatenheter. Det är mycket viktigt att skolledarna kan anpassa skolan till förändringar i skolan och omvärlden och svara mot nya krav. Ett sätt att åstadkomma detta kan vara att tidsbegränsa skolledarnas tjänster.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

22. Rektors roll (punkt 12) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub439 yrkande 24

och avslår motionerna

2003/04:Ub237 yrkande 3 och

2003/04:Ub417 yrkandena 13 och 16.

Ställningstagande

Rektors roll som pedagogisk ledare måste stärkas. Det måste skapas förutsättningar för skolledaren att vara närvarande i vardagsarbetet. Svensk skola behöver tydligt ledarskap på det lokala planet. Ett skolområde bör inte vara större än att skolledaren hinner vara pedagogisk ledare och inspiratör men också administratör och ekonomisk förvaltare. Vid större skolenheter bör biträdande rektorer eller liknande finnas.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

23. Skolledarutbildning (punkt 13) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub439 yrkandena 25 och 26.

Ställningstagande

Skolledarutbildningen bör ses över i syfte att ytterligare utveckla rektorsrollen. För anställning som rektor bör krävas att man har avlagt en särskild rektorsexamen.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

24. Skolprofilering (punkt 14) – m, fp

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Anna Ibrisagic (m), Tobias Billström (m) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub276 yrkandena 10 och 14,

2003/04:Ub474 yrkandena 1–3 samt

2003/04:Sf325 yrkande 11.

Ställningstagande

Ett system med centralt uppsatta mål och fast kvalitetsuppföljning, men med stor autonomi för de enskilda skolorna och med konkurrens mellan olika skolor, ger frihet under ansvar och skapar en miljö där framgångsrika skolor stimuleras. Stor autonomi ger rektor och lärare utrymme att forma en god utbildningsmiljö. Beslut om hur undervisningen bör förläggas och mängden timmar i respektive ämne bör inte närmare regleras från politiskt håll, utan vara en fråga för respektive skola. Detta ger stort utrymme för profilskolor och en ökad integrering av ämnen. Släpp skolorna fria att välja profil och söka samverka i det sociala arbetet med t.ex. lokala idrotts- och invandrarföreningar. Låt lärare och rektorer sköta skolan.

Ju bredare skolans utbud blir genom individuella skolors profilering, desto fler barn och ungdomar kommer att finna sig till rätta, känna sig lyckade och göra väl ifrån sig i skolan, och ju smalare skolans utbud är desto färre barn kommer skolan att passa och fungera bra för. Dagens tämligen enhetliga skolsystem missgynnar alla de barn som inte kommer till sin rätt i den kommunala skolan.

Om varje skola finner sitt område att bli särskilt duktig på kommer kvaliteten i det samlade skolsystemet att öka. Specialisering ger spetskunskande. Har man särskild fallenhet för matematik måste man kunna läsa det på en skola som lägger särskild vikt vid matematikundervisning. För lärare skulle nya möjligheter till profilering av skolan kunna vara en sporre. Möjligheten att utvecklas i sitt ämne skulle då förbättras och elevernas motivation höjas. Det ger dessutom incitament för vidareutbildning och förkovran.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

25. Entreprenad (punkt 15) – m, fp, kd, c, mp

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Anna Ibrisagic (m), Tobias Billström (m), Mikaela Valtersson (mp), Axel Darvik (fp) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub276 yrkande 33,

2003/04:Ub297 samt

2003/04:Ub426.

Ställningstagande

Utbildning på entreprenad bör tillåtas generellt både i grundskolan och i gymnasieskolan.

För att det svenska utbildningsväsendet skall klara den internationella konkurrensen i framtiden krävs att den svenska skolan hela tiden ligger i framkant. Det är nödvändigt att söka och pröva nya lösningar. Det gäller såväl pedagogik och skolutveckling som driftsformer. Förutom att skolor på entreprenad skulle öka kvalitetskonkurrensen skulle det också möjliggöra för personalen att ta över och driva sin skola på entreprenad.

Om skolor fick drivas på entreprenad kunde kommunerna välja vilken eller vilka skolor/lokaler som skall lämnas ut på entreprenad. Kommunen kvarstår som huvudman och skriver förfrågningsunderlag, upphandlar och följer upp verksamheten.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

26. Tvåspråkig utbildning (punkt 16) – m, kd

av Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Sf325 yrkandena 9, 13 och 14

och bifaller delvis motion

2003/04:Ub392 yrkande 21.

Ställningstagande

Vi anser att skolpolitiken fungerar särskilt illa för barn med utländsk bakgrund, speciellt för dem som kommer till Sverige under skolåren. Bilden av

en skola som har svårt att hjälpa barn med behov av extra stöd bekräftas när det gäller invandrabarn. Nästan fyra av tio elever med utländsk bakgrund saknar fullständiga betyg i nian, och bara hälften av de barn som flyttar till Sverige efter att de fyllt tio år får fullständiga betyg i nian. Vi anser att skolor bör tillåtas att ge elever tvåspråkig undervisning. Det kan vara lättare att ta till sig undervisningen på modersmålet. Den som har ett förstaspråk har lättare att lära ett nytt språk. Skolor med god erfarenhet av och kompetens för undervisning i ett främmande språk, eller ämnesundervisning på detta, bör kunna bli "värdskolor" för elever i en annan skola. Studiehjälp eller ämnesstöd skall kunna ges på distans.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

27. Tvåspråkig utbildning (punkt 16) – c

av Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub392 yrkande 21

och bifaller delvis motion

2003/04:Sf325 yrkandena 9, 13 och 14.

Ställningstagande

Skolor med god erfarenhet av undervisning i ett främmande språk, eller ämnesundervisning på ett annat språk än svenska, skall kunna vara värdskola för elever i en annan skola och ge dem sådan ämnesundervisning på distans.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

28. Gränsöverskridande utbildning (punkt 17) – m

av Sten Tolgfors (m), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub266.

Ställningstagande

Det är inte helt ovanligt att elever går i skola i ett annat land. Varje kommun har möjlighet att inom gällande kommunrättsliga ramar träffa avtal i utlandet om samarbete beträffande utbildning. Någon reglering motsvarande den över-

enskommelse om nordisk utbildningsgemenskap som finns på gymnasieskolans område finns inte på grundskolans område. En sådan vore önskvärd.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

29. Studie- och yrkesvägledare (punkt 20) – kd, v

av Inger Davidson (kd) och Lennart Gustavsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub292 yrkande 20 samt

2003/04:Ub439 yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

Nästan alla elever går vidare från grund- till gymnasieskola. Vi anser att det är viktigt att övergången mellan skolformerna fungerar smidigt. Särskilda insatser för det bör därför vidtas. En nyckelresurs i arbetet är studie- och yrkesvägledarna, vilkas roll bör stärkas. Barn och unga har ett behov av vägledning och vägledarna, har betydelse för deras hälsa och välbefinnande.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

30. Utvecklingssamtal (punkt 21) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub439 yrkande 16.

Ställningstagande

Utvecklingssamtalet bör vidareutvecklas och utformas som ett kontrakt där varje parts ansvar klart definieras. Det skall följas upp regelbundet och elever, föräldrar och lärare har ett gemensamt ansvar för att det fullföljs.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

31. Kunskaps- och ansvarskontrakt (punkt 22) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub439 yrkande 20

och bifaller delvis motion

2003/04:Ub392 yrkandena 7 och 19.

Ställningstagande

För att eleverna skall lyckas krävs insatser från eleven, skolan och hemmen. Det är ett delat ansvar där alla parter måste hjälpas åt för att främja den enskilde elevens kunskapsmässiga, sociala och individuella utveckling. Det gemensamma ansvaret och vilka delar som konkret åligger respektive part bör formas i en skriftlig och årlig överenskommelse, ett ansvarskontrakt.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

32. Kunskaps- och ansvarskontrakt (punkt 22) – c

av Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub392 yrkandena 7 och 19

och avslår motionerna

2003/04:Ub439 yrkande 20.

Ställningstagande

Individuella utvecklingsplaner bör införas från årskurs 1. Ett kunskapskontrakt bör upprättas varje termin mellan skola/lärare, elev och förälder. Kontraktet skall utgå från den individuella studieplanen och utvärderas och revideras successivt. Kontraktet skall vara obligatoriskt för skolan. I kontraktet skall regleras vad som händer om kontraktet bryts. Om elev eller förälder upplever att skolan bryter kontraktet skall de kunna vända sig till rektor, kommunen och i sista hand till Skolverket. För eleven gäller att sanktionerna fyller en funktion för att nå kunskapsmålen.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

33. Skriftliga omdömen (punkt 24) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub388 yrkande 8

och avslår motionerna

2003/04:Ub341 yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Vi anser att skriftliga omdömen om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling skall lämnas till alla elevers vårdnadshavare fr.o.m. första årskursen. Skriftliga omdömen kan utformas på olika sätt beroende på vad skolan i dialog med föräldrarna finner lämpligt. Grundskoleförordningen bör alltså ändras i detta avseende.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

34. Läsutvecklingsschema (punkt 25) – m, fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Anna Ibricagic (m), Tobias Billström (m), Axel Darvik (fp) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub276 yrkande 18 (i denna del) och

2003/04:Sf326 yrkande 23.

Ställningstagande

I en skola som styrs genom nationella kunskapsmål måste återkommande utvärderingar och ökad uppföljning få större betydelse. Detta kan ske bl.a. genom ett ökat bruk av inläringsscheman som t.ex. LUS. Det skall vara tydligt för eleverna vad de skall uppnå, studieresultaten skall utvärderas tydligt och utfallet av utvärderingarna skall kommuniceras på ett tydligt sätt till alla berörda. För elever där resultaten brister skall det finnas vidsträckta möjligheter till stöd i form av tid och extra personalinsatser.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

35. Nationella prov (punkt 26) – m

av Sten Tolgfors (m), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub276 yrkande 18 (i denna del)

och avslår motionerna

2003/04:Ub388 yrkande 9 och

2003/04:Ub439 yrkande 19.

Ställningstagande

Vi anser att i en skola som styrs genom nationella kunskapsmål måste återkommande utvärderingar och ökad uppföljning få större betydelse. Detta kan ske bl.a. genom ett ökat bruk av nationella prov som stämmer av elevernas kunskaper i ett visst ämne vid en viss tid.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

36. Nationella prov (punkt 26) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub388 yrkande 9

och avslår motionerna

2003/04:Ub276 yrkande 18 (i denna del) samt

2003/04:Ub439 yrkande 19.

Ställningstagande

Vi anser att nationella prov, liksom skriftliga omdömen och betyg, ger en möjlighet att upptäcka elever som är i behov av stöd. De ger också en samlad bild av skolans resultat. De nationella ämnesproven i svenska och matematik skall vara obligatoriska redan i grundskolans tredje år och resultaten skall leda till beslut om stödundervisning.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

37. Nationella prov (punkt 26) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub439 yrkande 19

och avslår motionerna

2003/04:Ub276 yrkande 18 (i denna del) samt

2003/04:Ub388 yrkande 9.

Ställningstagande

Obligatoriska nationella prov skall genomföras i flera ämnen fr.o.m. årskurs 5. Det är ett sätt att få en likvärdighet mellan olika skolor i hela landet, och det kan samtidigt fungera som ett stöd för lärarna.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

38. Förändring av betygssystemet (punkt 27) – fp, kd, c

av Ulf Nilsson (fp), Inger Davidson (kd), Axel Darvik (fp) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub341 yrkande 1,

2003/04:Ub367 yrkande 17,

2003/04:Ub388 yrkande 7,

2003/04:Ub392 yrkande 8 samt

2003/04:Ub439 yrkande 17

och avslår motionerna

2003/04:Ub254 och

2003/04:Ub276 yrkandena 25 och 26.

Ställningstagande

Vi anser att betyg är en viktig del av målstyrningen. De ger tydlig information till elev och föräldrar om hur långt eleven har kommit på väg mot måluppfyllelsen samt tvingar skolorna till utvärdering av hur väl de lyckats stödja eleverna i deras kunskapsutveckling. Betygssystemet innehåller för få betygssteg för att på ett rättvist sätt spegla elevernas skilda kunskapsnivåer. Särskilt steget mellan Godkänd och Väl godkänd är för stort. Alla elever skall få betyg från årskurs 6. Då blir betyget mindre dramatiskt.

Målrelaterade betyg bör ges i en sexgradig skala. Stegen i betygsskalan får inte vara för glesa om betygssystemet skall medverka till att motivera eleven att försöka uppnå nästa steg samt om betyget skall upplevas som rättvist och träffsäkert. Betygskriterierna måste också vara tydliga och väl avvägda, så att lärare och elever har samma uppfattning om vad som krävs för respektive nivå.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

39. Förändring av betygssystemet (punkt 27) – m

av Sten Tolgfors (m), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub276 yrkandena 25 och 26

och avslår motionerna

2003/04:Ub254,

2003/04:Ub341 yrkande 1,

2003/04:Ub367 yrkande 17,

2003/04:Ub388 yrkande 7,

2003/04:Ub392 yrkande 8 samt

2003/04:Ub439 yrkande 17.

Ställningstagande

Nationella betyg bör sättas senast i årskurs 5. De utgör då en värdering av elevens uppnådda förmåga efter de första fem åren. De ger också en nationell avstämning av kunskapsläget mitt i skoltiden. De elever och föräldrar som efterfrågar betyg tidigare skall ha rätt att få det. Detta innebär att det skall vara helt upp till skolor och föräldrar att använda skriftliga omdömen, skriftliga betyg eller muntliga samtal som grund för kommunikationen mellan skola och hem.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

40. Alternativ till dagens betygssystem (punkt 28) – mp

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub309 yrkande 1

och avslår motion
2003/04:Ub292 yrkande 19.

Ställningstagande

Man bör utreda ett alternativ till dagens betygssystem. En grundstomme i ett alternativt system bör vara skriftliga intyg kombinerat med fortsatta kontinuerliga muntliga utvecklingssamtal. Ett nytt system skulle kunna vara uppbyggt i tre steg med stegvis ökad konkretionsgrad: från enbart muntliga utvecklingssamtal de första tre åren, från årskurs 4 en övergripande skriftlig rapport och från årskurs 7 tydlig och konkret skriftlig information uppdelad på de olika ämnena. Den skriftliga rapporten skall mycket tydligt betona elevens utvecklingsmöjligheter.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

41. Dokumentering av elevens engagemang (punkt 29) – v, mp

av Mikaela Valtersson (mp) och Lennart Gustavsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2003/04:Ub271 yrkande 13.

Ställningstagande

Riksdagen bör begära att regeringen lägger fram förslag till ändring i skollagen så att det framgår av en elevs slutbetyg om hon eller han varit engagerad i utvecklingen av skoldemokrati.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

42. Prövning i ämne (punkt 30) – m, fp

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Anna Ibrisagic (m), Tobias Billström (m) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2003/04:Ub276 yrkande 27.

Ställningstagande

Vi föreslår att riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om rätt att tentera upp och av betyg i såväl grund- som gymnasieskola. För att ytterligare öka möjligheterna för eleven skall det vara möjligt att återkommande tentera av de olika nivåerna på ämnena som ett komplement till att gå hela kurser och erhålla betyg på så vis.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

43. Rätt att överklaga betyg (punkt 31) – mp

av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub309 yrkande 2

och bifaller delvis motion

2003/04:Ub408 yrkande 2.

Ställningstagande

För att stärka elevernas rättstrygghet bör elever ha rätt att överklaga betyg i enlighet med Skollagskommitténs förslag.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

44. Lokala skolstyrelser (punkt 32) – c, mp

av Mikaela Valtersson (mp) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub392 yrkande 13

och bifaller delvis motionerna

2003/04:Ub271 yrkande 15 och

2003/04:Ub439 yrkande 32.

Ställningstagande

Försöksverksamhet med lokala styrelser med föräldramajoritet genomförs nu i hela landet. Denna försöksverksamhet bör permanentas. Styrelsernas befogenheter bör avgränsas så att skiljelinjen mellan lärarnas och skolledningarnas pedagogiska ledarskap och föräldrastyrelsernas uppgifter blir tydlig.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

45. Lokala skolstyrelser (punkt 32) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub439 yrkande 32

och avslår motionerna

2003/04:Ub271 yrkande 15 och

2003/04:Ub392 yrkande 13.

Ställningstagande

Varje skola skall ha en lokal skolstyrelse. I styrelsen, som skall ledas av rektor, kan finnas representanter för personal, elever och föräldrar, men även andra representanter för näringslivet på orten, elever som tidigare gått på skolan eller mor- och farföräldrar kan förekomma. Styrelsens uppgift skall vara att arbeta för skolans bästa. Rektor och styrelse bör utifrån den ekonomiska ram och de mål som är uppsatta vara fria att själva besluta om och utforma skolans verksamhet.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

46. Samarbete mellan skola och föräldrar (punkt 33) – m, fp, kd

av Ulf Nilsson (fp), Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Anna Ibri-sagic (m), Tobias Billström (m) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub368 yrkande 4,

2003/04:Ub388 yrkande 20 och

2003/04:Ub439 yrkande 38

samt avslår motion

2003/04:Ub292 yrkande 12.

Ställningstagande

Föräldrarnas rätt till information och inflytande i skolan behöver stärkas. För att föräldrarna skall kunna vara delaktiga och bli en tillgång måste samarbetet mellan hem och skola öka. Engagerade föräldrar ger bättre möjligheter för

eleven att klara av och uppskatta skolarbetet. För att detta skall bli möjligt måste föräldrar få mer information om arbetsinsatser och resultat. En självklar del i arbetet med normer och respekt för varandra är att föräldrarna hålls informerade om hur deras barn sköter sig. Olovlig frånvaro, skolk, skall alltid rapporteras direkt till föräldrarna. Varje skola skall vara tydlig i fråga om mål, innehåll, arbetsformer samt ömsesidiga rättigheter och skyldigheter. Det är viktigt att båda föräldrarna, vid delad vårdnad, får information om hur det går för deras barn samt att kommunen underlättar skolgången för elever som bor på två ställen.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

47. Samarbete mellan skola och föräldrar (punkt 33) – v

av Lennart Gustavsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub292 yrkande 12

och avslår motionerna

2003/04:Ub368 yrkande 4,

2003/04:Ub388 yrkande 20 samt

2003/04:Ub439 yrkande 38.

Ställningstagande

Föräldrautbildningens betydelse för föräldramedverkan i skolan bör uppmärksammas. Initiativ till och projekt kring föräldrautbildning bör därför uppmuntras och spridas till fler skolor och kommuner. Som exempel kan nämnas projekt ”sy och språka”. Ett annat framgångsrikt projekt som är värt att studera är det engelska ”Family learning” som särskilt vänder sig till mammor med annat modersmål än engelska. Regeringen bör återkomma med förslag om hur föräldrautbildningsverksamhet skall kunna spridas till fler skolor och kommuner.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

48. Elevinflytande (punkt 34) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub439 yrkandena 36 och 37 samt
 2003/04:Kr361 yrkande 6
 och avslår motionerna
 2003/04:Ub271 yrkande 11,
 2003/04:Ub292 yrkande 9 samt
 2003/04:Ub408 yrkande 3.

Ställningstagande

En lagstadgad miniminivå av elevinflytande bör införas. Dagens lagutformning stadgar endast att elevinflytande skall finnas, inte i vilken omfattning eller på vilket sätt. Skollagen måste därför bli mer konkret. Att ge elever inflytande och ansvar är det bästa sättet att utveckla deras känsla för demokratiska beslutsformer och förmåga till ansvarstagande för gemensamma samhällsangelägenheter. Skolledare, lärare och övrig personal måste ge eleverna möjlighet att utöva sina rättigheter och att öva sig i demokratiskt beslutsfattande. Inflytandet bör gälla såväl organisation som undervisning.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

49. Elevinflytande (punkt 34) – v, mp

av Mikaela Valtersson (mp) och Lennart Gustavsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub271 yrkande 11
 och avslår motionerna
 2003/04:Ub292 yrkande 9,
 2003/04:Ub408 yrkande 3,
 2003/04:Ub439 yrkandena 36 och 37 samt
 2003/04:Kr361 yrkande 6.

Ställningstagande

Det är av stor vikt att elever har ett starkt inflytande under hela sin skoltid. Regeringen bör genom uppdrag till Myndigheten för skolutveckling följa olika försök till fördjupad elevdemokrati och sprida goda idéer och uppmuntra kommunerna att ta initiativ till demokratiska mötesplatser mellan elever och lärare.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

50. Rätt att frånvara från undervisningen (punkt 35) – v, mp
av Mikaela Valtersson (mp) och Lennart Gustavsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 35 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ub271 yrkande 12.

Ställningstagande

Skollagen bör ändras för att garantera att elever ges rätt att vara frånvarande från undervisning för arbete med elevinflytande, skyddsombudsarbete, skoltidningsarbete e.d. Vi menar att en elev både har rätt att lämna undervisningen och har rätt att få stödundervisning för den del av undervisningen eleven inte deltagit i på grund av elevfackligt arbete.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

51. Översyn av arbetsmiljölagen (punkt 36) – mp
av Mikaela Valtersson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 36 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ub271 yrkande 10.

Ställningstagande

Arbetsmiljölagen är skriven med ett fackligt perspektiv och inte anpassad efter skolans värld. Därför behöver en översyn av arbetsmiljölagen göras så att den i sin helhet även kommer att omfatta ett elevperspektiv.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

52. Elevskyddsombud (punkt 37) – v, mp
av Mikaela Valtersson (mp) och Lennart Gustavsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 37 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2003/04:Ub271 yrkandena 8 och 9 och 2003/04:Ub292 yrkande 11

och bifaller delvis motionerna
2003/04:Ub392 yrkande 26,
2003/04:Ub485 samt
2003/04:Ju262 yrkande 2 (i denna del).

Ställningstagande

Elevskyddsombudens roll måste stärkas i arbetsmiljöarbetet. Elevskyddsombuden skall vara till person och funktion kända av alla. De skall ha samma rättigheter som skyddsombuden på vuxnas arbetsplatser och därmed även rätt att kalla in skyddsinspektör vid behov. Rätten att utse elevskyddsombud skall införas även för årskurserna 1–6. Elevskyddsombuden bör ha rätt att kalla in arbetsmiljöinspektionen. Elevskyddsombud för barn och unga i skolan infördes i arbetsmiljölagen 1990, alltså för mer än tio år sedan. Nu behövs konkreta utbildningsinsatser och reella möjligheter att påverka.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

53. Elevskyddsombud (punkt 37) – c

av Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 37 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2003/04:Ub392 yrkande 26
och bifaller delvis motionerna
2003/04:Ub271 yrkande 8,
2003/04:Ub292 yrkande 11,
2003/04:Ub485 och
2003/04:Ju262 yrkande 2 (i denna del)
och avslår motion
2003/04:Ub271 yrkande 9.

Ställningstagande

Elevers rättigheter påminner om arbetstagares rättigheter vad gäller arbetsmiljö. Skillnaden är dock bl.a. att anställdas ombud får rösta vid skyddskommitténs sammanträde och sammankalla sådana sammanträden, elevskyddsombuden får bara yttra sig. Skyddsombuden har också rätt att stoppa verksamhet som utgör hot, det har inte elevskyddsombuden. De har även undantagits från rätten att ta del av sekretessbelagd information. Elevers inflytande på arbetsmiljön skulle stärkas genom att rättigheterna för elevskyddsombuden i 6 kap. 17 och 18 §§ arbetsmiljölagen utökades till att likna de som gäller för övriga skyddsombud.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

54. Skolans arbetsmiljö (punkt 38) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 38 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ub388 yrkande 11 och avslår motionerna 2003/04:Ub292 yrkandena 4 och 17, 2003/04:Ub357, 2003/04:Ub439 yrkandena 4 och 28 samt 2003/04:Ju262 yrkande 2 (i denna del).

Ställningstagande

Trots att svenska skolelever omfattas av arbetsmiljölagen har brister i skolans arbetsmiljö avslöjats när det gäller både den psykosociala och den fysiska arbetsmiljön. Allergiframkallande skollokaler, bullriga miljöer och olycksdrabbade skolgårdar är exempel på problem i den fysiska arbetsmiljön. Elever och lärare måste självklart ha en arbetsplats som uppfyller kraven på en acceptabel arbetsmiljö.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

55. Skolans arbetsmiljö (punkt 38) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 38 borde ha följande lydelse:
Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ub439 yrkandena 4 och 28 och avslår motionerna 2003/04:Ub292 yrkandena 4 och 17, 2003/04:Ub357, 2003/04:Ub388 yrkande 11 samt 2003/04:Ju262 yrkande 2 (i denna del).

Ställningstagande

En god fysisk miljö är viktig ur pedagogisk synvinkel. Miljön påverkar inte bara barnens fysiska hälsa utan också deras psykiska tillstånd. Det är viktigt

att skolan har tydliga regler om vad som är tillåtet och inte. Eleverna har rätt att kräva en bra arbetsmiljö.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

56. Skolans arbetsmiljö (punkt 38) – v

av Lennart Gustavsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 38 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub292 yrkandena 4 och 17,

och avslår motionerna

2003/04:Ub357,

2003/04:Ub388 yrkande 11,

2003/04:Ub439 yrkandena 4 och 28 samt

2003/04:Ju262 yrkande 2 (i denna del).

Ställningstagande

Skolverket bör få i uppdrag att utifrån arbetsmiljölagen utarbeta konkreta riktlinjer angående elevers arbetsmiljö som ett stöd för skolornas arbete. Riktlinjerna bör formuleras på ett sådant sätt att de kan följas upp och utvärderas. Barn och unga måste också garanteras en arbetsmiljö som är fri från pornografi. Man måste finna vägar att förhindra att datorer i skolor och bibliotek används till att besöka Internetsidor med pornografiskt innehåll.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

57. Nationellt register över olycksfall i skolan (punkt 39) – v

av Lennart Gustavsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 39 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub292 yrkande 2.

Ställningstagande

Det är en allvarlig brist att det i dag inte finns någon samlad statistik över barns och ungdomars olycksfall i skolan. Arbetet med att skapa ett register över olycksfall, tillbud och uppkomna skador av fysisk och psykosocial karaktär, inklusive anmälda kränkings- och mobbningsärenden, måste påskyndas. En sådan statistik kan ge ökad kunskap och därmed beredskap för ett

utvecklingsarbete kring elevers hälsa och arbetsmiljö, ett arbete som bör dokumenteras i de kommunala kvalitetsredovisningarna.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

58. Elevhälsa (punkt 42) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 42 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub439 yrkande 27

och avslår motionerna

2003/04:Ub271 yrkandena 28–31,

2003/04:Ub292 yrkandena 8, 13 och 23,

2003/04:Ub353,

2003/04:Ub398 yrkandena 1–3 och 7–9 samt

2003/04:Ub482.

Ställningstagande

Elevvården är en betydelsefull del av skolans verksamhet. Kommunerna måste tillförsäkra elevvårdspersonal erforderlig handledning och stöd i deras arbete. Skolan bör samverka med andra förvaltningar, inte minst socialförvaltningen, för barnets bästa.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening.

59. Elevhälsa (punkt 42) – v

av Lennart Gustavsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 42 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub292 yrkandena 8, 13 och 23

och avslår motionerna

2003/04:Ub271 yrkandena 28–31,

2003/04:Ub353,

2003/04:Ub398 yrkandena 1–3 och 7–9,

2003/04:Ub439 yrkande 27 samt

2003/04:Ub482.

Ställningstagande

Skollagen skall vara entydig när det gäller elevers tillgång till personal såsom skolpsykolog, kurator och skolsköterska. Det är viktigt ur ett likvärdighetsperspektiv att kunna garantera alla elever rättigheten till elevhälsa och dess olika kompetenser. Det är därför av stor betydelse att utreda införandet av nyckeltal för elevhälsa. I elevhälsaarbetet ingår ett antal fysiska hälsokontroller. Med tanke på utvecklingen i ohälsan bör dessa hälsoundersökningar utvidgas till att innefatta någon form av lägesbeskrivning av den psykosociala hälsan. Samtidigt bör överlämnandet mellan barnvårdscentralerna och kommunal elevhälsoorganisation utvecklas.

Individens hälsa är beroende av faktorer som kön, socioekonomisk status, klass och sexuell läggning. Denna kunskap om skillnader mellan barns och ungas hälsa gör att kvalitetsgranskningar måste göras utifrån alla elevers olika behov och situation. Skolverket måste stötta skolor i detta arbete och bör utarbeta kriterier eller liknande som stöd för skolors kvalitetsarbete. En handledning för kvalitetsarbete i syfte att förstärka kvalitetsredovisningen vad avser olika perspektiv, som klass, kön, etnicitet, sexualitet etc, bör utarbetas.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

60. Kostens betydelse (punkt 43) – v, mp

av Mikaela Valtersson (mp) och Lennart Gustavsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 43 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub271 yrkandena 35 och 36

och bifaller delvis motion

2003/04:Ub285.

Ställningstagande

Den mat som serveras i de kommunala köken bör, så långt det är möjligt, vara närodlat. Livsmedel från andra länder bör i första hand vara ekologiskt odlade och rättvisemärkta. Detta för att bidra till en mer rättvis handel i världen och hjälpa de enskilda och odlarkooperativ som försöker försörja sig på att producera rena livsmedel. Skolan har också ett ansvar för att stödja de elever som är eller riskerar att bli överviktiga. Det kan skolan göra genom att se till att det finns ett bra utbud i skolans kafeteria, kiosk eller automater och att det inte finns läsk, godis och snacks där.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

61. ANT-undervisning (punkt 44) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 44 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub439 yrkande 39 och

2003/04:So578 yrkandena 1 och 2

och avslår motionerna

2003/04:So270 yrkande 3 och

2003/04:So645 yrkande 13.

Ställningstagande

Skolorna måste ta ett större ansvar och förbättra sin ANT-undervisning. Kompetensen hos ungdomsmottagningar och skolhälsovård borde bättre tas till vara vid denna typ av undervisning. ANT-undervisningen bör påbörjas redan från läsåret fyra och sedan kontinuerligt finnas med i skolverksamheten fram till nionde klass. Polisen, f.d. missbrukare, frivilligorganisationer m.fl. är de som är bäst lämpade att informera om missbruksrelaterade frågor på ett realistiskt och verklighetsanknutet sätt. De unga har själva på ett ungdomsting uttryckt önskemål om att f.d. missbrukare och föräldrar till missbrukare bör föreläsa ute på skolorna. Sådana initiativ bör uppmontras genom att Ungdomsstyrelsen ges i uppdrag att organisera en sådan verksamhet.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

62. Drogpolicy i skolan (punkt 45) – fp

av Ulf Nilsson (fp) och Axel Darvik (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 45 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:So345 yrkande 5

och avslår motionerna

2003/04:Ub351 yrkande 2,

2003/04:So414 yrkande 5 samt

2003/04:So639 yrkande 3.

Ställningstagande

Alla skolor bör åläggas att införa en ”drogpolicy” i syfte att upptäcka och åtgärda missbruk. Det kan ske i samarbete med föräldrar, socialtjänst och

polis. Det kan dessutom ha stor betydelse att ungdomar själva engagerar sig i information och opinionsbildning kring alkohol, narkotika och tobak.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

63. Samarbete med övriga samhället (punkt 46) – m, kd

av Sten Tolgfors (m), Inger Davidson (kd), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 46 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ub276 yrkande 34.

Ställningstagande

Öppenhet och mångfald handlar inte bara om skolans inre värld, utan också om dess kontakt med den yttre världen. Samarbete med idrottsklubbar, näringsliv och det civila samhället skall uppmuntras och kommer att bli allt viktigare för en väl fungerande och intressant skola.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

64. Det informella lärandet (punkt 47) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 47 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Kr361 yrkande 5 och avslår motion 2003/04:Ub295.

Ställningstagande

Regeringen bör få i uppdrag att återkomma med förslag till åtgärder för att uppvärdera det icke formella lärandet.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

65. Naturskolor (punkt 48) –v, c, mp

av Mikaela Valtersson (mp), Lennart Gustavsson (v) och Håkan Larsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 48 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2003/04:Ub271 yrkande 39 och

2003/04:Ub392 yrkande 28.

Ställningstagande

Vi anser att det är viktigt att utomhuspedagogiken fortsätter efter förskolan och finner former i högre årskurser och i gymnasieskolan. Myndigheten för skolutveckling bör på olika sätt hjälpa till att på olika sätt sprida information och kunskap om naturskolor och utomhuspedagogik till skolor och lärare i hela landet.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

66. IT som pedagogiskt hjälpmedel (punkt 49) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 49 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2003/04:Ub439 yrkande 18.

Ställningstagande

Många kommuner kommer på grund av pengabrist ej att fullfölja satsningen på ITiS när projektet ej längre är statsfinansierat. Regeringen bör återkomma med förslag till hur kommunerna skall kunna fortsätta med satsningar på IT som pedagogiskt hjälpmedel.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

67. Bristerna inom skolbarnsomsorgen (punkt 51) – kd

av Inger Davidson (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 51 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ub438 yrkande 4.

Ställningstagande

Skolverkets kritik mot skolbarnsomsorgen för tio- till tolvåringarna vad avser bl.a. dåliga lokaler, personalbrist och stora barngrupper är allvarlig. Kommunerna måste ta sitt ansvar och utveckla skolbarnsomsorgen framför allt i dessa åldersgrupper. I den öppna verksamheten har barnen själva större möjlighet att hitta en avvägning som passar dem. Här finns stora möjligheter för kommuner i samverkan med andra utförare, t.ex. föreningar och kyrkor, att kunna erbjuda en högkvalitativ verksamhet.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

68. Rätt till fritidshemsplats (punkt 52) – v

av Lennart Gustavsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 52 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2003/04:Ub292 yrkande 22.

Ställningstagande

Jag anser att alla barn skall ha rätt till en likvärdig skolbarnsomsorg. När det gäller tillgången till fritidshemsverksamhet finns stora skillnader mellan barn beroende på bl.a. föräldrarnas socioekonomiska bakgrund och utbildningsnivå. Det är ur ett likvärdighetsperspektiv viktigt att se över nyttjandet av fritidshemmen. Det är angeläget att snarast se över möjligheterna att införa rätt till fritidshem för alla barn, inklusive barn till arbetslösa och föräldralösa, upp till 12 års ålder.

Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i yttrandet.

1. Mindre klasser (punkt 7) – m

av Sten Tolgfors (m), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Särskilt under elevers första skolår är små klasser positivt för kunskapsresultatens utveckling. Detta är den övervägande bilden även om detta varit föremål för diskussion mellan forskare. En central insikt är dock att det allra viktigaste är hur skolans resurser används.

Resursernas storlek spelar roll för skolans kunskapsresultat. Det behövs förmodligen ökade resurser till skolan totalt sett. Men avgörande är hur skolans resurser används.

Sverige lägger mest medel i världen på skola, men vi lägger långt ifrån mest i världen på utbildning. I Sverige går en oproportionerligt stor andel av resurserna till annat än undervisning, såsom lokaler och administration. Kostnaden per elev i skolan säger därför inte särskilt mycket om undervisningens resurser.

Av den totala kostnaden per elev används i Sverige endast 46 % för att täcka undervisningskostnader. Kostnader för annan personal uppgår till 11 % av totalkostnaden, medan övriga löpande utgifter svarar för resterande 43 % av den totala elevkostnaden. Inget annat land, utom Tjeckien, har en tillnärmelsevis lika stor andel övriga löpande kostnader, och inget annat land använder en så liten andel av den totala elevkostnaden till undervisning.

Kostnaden per elev i grundskolan har minskat under 1990-talet. Kostnaden per elev har minskat med drygt 5 %, eller ca 3 000 kr per elev i fasta priser, mellan åren 1991 och 1999. Huvuddelen av minskningen avser kostnader för undervisning, där besparingarna uppgår till ca 3 500 kr eller ca 12 %.

Utifrån forskningens resultat om klasstorlekens betydelse för kunskapsresultaten vore det intressant att utreda vad som skulle krävas för att möjliggöra en klasstorlek om 15 elever under skolans tre första år. Det är angeläget att en sådan möjlighet inte blir tvingande eller styrande utan att skolledningar får frihet att själva utforma verksamheten.

2. Nationell styrning samt uppföljning och utvärdering (punkt 10) – c

av Håkan Larsson (c).

Jag anser att det finns ett behov av ett nationellt kvalitetsinstitut. För att ge kommunerna stöd i kvalitetsarbetet anser Centerpartiet att ett nationellt kvali-

tetsinstitut bör inrättas, i stället för Utvecklingsmyndigheten. Ett nationellt kvalitetsinstitut kan åstadkomma en jämförelse kommun för kommun och skola för skola. Ett sådant institut bör ha till uppgift såväl att sammanställa uppgifter för nationella jämförelser som att utveckla metoder för att förbättra utvärderingen och stödja kommunernas kvalitetsarbete. Ett nationellt kvalitetsinstitut bör vara fristående.

3. Skriftliga omdömen m.m. (punkterna 24 och 33) – m

av Sten Tolgfors (m), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Kommunikationen kring elevernas resultat och hur eleverna kan stödjas i sin utveckling behöver förbättras. I dag hålls utvecklingssamtal varje termin, där eleven, föräldrarna och lärarna deltar. Dessa samtal fungerar bra och uppskattas av föräldrarna. Skolorna måste dock också kunna erbjuda föräldrarna skriftlig information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. En sådan skriftlig information skall kunna ges redan från början av grundskoletiden. I informationen kan även en plan göras för hur elevens utveckling kan stödjas. Skolorna skall kunna utforma den skriftliga informationen på det sätt de anser lämpligast.

Detta skall vara en rättighet för föräldrar och elever, inte en skyldighet. I friheten att välja skola skall det under de första åren finnas utrymme att välja en skola utan betyg eller skriftliga omdömen.

Föräldrar är de viktigaste personerna i varje elevs liv. För att skolan skall lyckas med sitt uppdrag är föräldrarnas intresse för sina barns skolgång av största vikt. Föräldrar som talar positivt om skolan, uppmuntrar och stöder, förhör läxor och visar intresse bidrar till elevens förutsättningar till ett lyckat lärande. Det visar aktuell forskning. Föräldrar skall ha möjlighet att vara delaktiga i skolvardagen. Föräldrars rätt till information behöver stärkas. Även om vårdnadshavarna bor på skilda adresser, skall de båda ha rätt till samma information från skolan.

4. Lokala skolstyrelser (punkt 32) – m

av Sten Tolgfors (m), Anna Ibrisagic (m) och Tobias Billström (m).

Tydliga nationella riktlinjer för utbildningens innehåll i form av skollag och läroplan har positiva effekter på elevernas kunskapsnivå. I verkställandet av dessa är dock ett decentraliserat beslutsfattande bättre.

Skolorna bör ha beslutanderätten över hur de centralt satta målen skall uppnås, undervisningsmetoder, anställningsbeslut, lönesättning och hur skolans resurser fördelas. Även lärarnas inflytande över undervisningen bör öka.

Det bör finnas utrymme för många olika styrelseformer. Utvecklingen bör från politiskt håll underlättas genom att förbud och byråkrati begränsas. Detta bör ske utan särbehandling av vissa mer eller mindre politiskt korrekta skolhuvudmän.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden

2003/04:Ub202 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om striktare regler vid skolk.

2003/04:Ub203 av Rolf Gunnarsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tidpunkten för skolstart.

2003/04:Ub229 av Lennart Gustavsson m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Skolverket bör ges i uppdrag att ta fram riktlinjer och råd för sponsring av skolor.

2003/04:Ub237 av Christer Nylander (fp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kommunala skolplaner.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändring i skollagen för att säkerställa pedagogers avgörande inflytande över skolan.

2003/04:Ub239 av Erling Wälivaara (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förutsättningarna för ett särskilt tidsbegränsat stöd till glesbygdsskolor utreds.

2003/04:Ub244 av Peter Danielsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett förslag om förtroendefull information i skolan brådskar.

2003/04:Ub254 av Tuve Skånberg (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fler betygssteg.

2003/04:Ub266 av Cristina Husmark Pehrsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett svenskt initiativ för att möjliggöra en gränsöverskridande utbildning också på grundskolenivå.

2003/04:Ub271 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

8. Riksdagen beslutar att förändra och stärka elevskyddsombudens roll i enlighet med vad som anförs i motionen.
9. Riksdagen beslutar att elevskyddsombud införs fr.o.m. skolår ett.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av arbetsmiljölagen.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av arbetsmiljölagen.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av arbetsmiljölagen.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av arbetsmiljölagen.
15. Riksdagen beslutar om ändring i skollagen för att garantera att elever ges rätt att frånvara från undervisning för arbete med elevinflytande, skyddsombudsarbete, skoltidningsarbete e.d. i likhet med skollagskommitténs förslag.
17. Riksdagen beslutar om ändring i skollagen för att garantera att elever ges rätt att frånvara från undervisning för arbete med elevinflytande, skyddsombudsarbete, skoltidningsarbete e.d. i likhet med skollagskommitténs förslag.
27. Riksdagen beslutar om ändring angående skolplikten för att möjliggöra för en mer flexibel skolstart från 6–8 års ålder.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skolhälsovården och elevvården samlas under ett nytt begrepp: elevhälsa.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att verka för att kompetensen kring självmord ökar bland elevhälsopersonal och annan skolpersonal.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bättre tillgång till en väl organiserad elevhälsa.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att knyta andra kompetenser till elevhälsan.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att det i de kommunala köken främst serveras ekologiskt framtagen och närodlad mat.

36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om problemen med övervikt.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skolor skall vara en reklamfri zon.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att sprida kunskap och information om naturskolor och utomhuspedagogik.

2003/04:Ub276 av Bo Lundgren m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en mer individanpassad undervisning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bristen på tydliga mål och incitament.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bristen på utvärdering.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att lärare och skolledare får ett tydligt mandat att tillrättaföra elever som skolkar eller stör undervisningen.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skolors självständighet.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tydlig ansvarsfördelning för vad de olika politiska nivåerna skall göra.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om profilskolor.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nationell lagstiftning och styrdokument samt ett nationellt kvalitetsinstitut.
16. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om likvärdig återkommande utvärdering av samtliga skolor oavsett huvudman eller inriktning.
18. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om nationella prov och LUS.
19. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om individuella kunskapsplaner.
20. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om tidiga stödinsatser för elever som riskerar att inte nå målen.
24. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om flexibel skolstart.
25. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om nationella betyg.
26. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om möjligheter att avge betyg och skriftliga omdömen för skolornas huvudmän.

27. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om rätt att tentera upp och av betyg i såväl grund- som gymnasieskola.
33. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om undervisning på entreprenad.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samarbete med det civila samhället.

2003/04:Ub285 av Helene Petersson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om frukostens betydelse för skolelevers inlärningsförmåga.

2003/04:Ub289 av Birgitta Sellén och Margareta Andersson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Skolverket i samarbete med Kommunförbundet arbetar för att lokala handlingsplaner skall upprättas vid varje skolenhet.

2003/04:Ub292 av Lennart Gustavsson m.fl. (v):

2. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om hur ett nationellt statistikregister över elevers olycksfallsskador kan inrättas och följas upp i enlighet med vad som anförs i motionen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att den bör uppdra åt Skolverket att, utifrån Socialstyrelsens föreskrifter om städning, inkludera frågan i skolors kvalitetsarbete.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att den bör uppdra åt Skolverket att utifrån arbetsmiljölagen utarbeta riktlinjer angående elevers arbetsmiljö i enlighet med vad som anförs i motionen.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda om införande av nyckeltal för elevhälsa.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en översyn av möjligheterna att bedriva elevfackligt arbete.
11. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag som stärker elevskyddsombudens ställning.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en utredning om hur föräldrautbildning, med i motionen nämnda projekt som förebilder, skall kunna spridas till fler skolor och kommuner samt deras betydelse för föräldramedverkan i skolan.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att den bör uppdra åt Skolverket att utarbeta en handledning för kvalitetsarbete i syfte att förstärka kvalitetsredovisningen vad avser olika perspektiv, som klass, kön, etnicitet, sexualitet etc.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stoppa tillgänglighet till pornografi i skolans miljö.

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inleda arbetet med att utveckla ett bedömningssystem i grundskolan som anpassas till den nya gymnasieskolan.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillgången till vägledning i grundskola och gymnasieskola.
22. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändringar i skollagen så att det klart framgår att även barn i åldersgruppen tio-tolv år har rätt till fritidshemsplats och att detta skall gälla även barn till arbetslösa och föräldralediga.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda möjligheterna till en breddning av de hälsokontroller som ingår i elevhälsoarbetet att innefatta även psykosociala aspekter.

2003/04:Ub295 av Dan Kihlström (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge organisationer som Snilleblixtarna ett nationellt uppdrag i syfte att stödja och utveckla entreprenörsandan i skolan.

2003/04:Ub297 av Anna Lindgren och Yvonne Andersson (m, kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skolor på entreprenad.

2003/04:Ub304 av Margareta Andersson och Birgitta Sellén (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skolans pedagogiska ansvar för barn i behov av särskilt stöd.

2003/04:Ub309 av Mikaela Valtersson m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett alternativ till dagens betygssystem skall utredas.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av skollagen så att man inför rätten att överklaga betyg.

2003/04:Ub331 av Camilla Sköld Jansson (v):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag på hur resultaten från sömnforskningen skall tas till vara i organiseringen av skolverksamheten.

2003/04:Ub341 av Mikael Oscarsson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheten att kunna ge betyg tidigare och oftare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheten att ge skriftliga omdömen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheten att ge omdömen i ordning och uppförande.

2003/04:Ub351 av Birgitta Carlsson och Håkan Larsson (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om återkommande rikskampanjer i skolan om farorna med användandet av olika droger.

2003/04:Ub353 av Inger Nordlander (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att trygga skolelevernas hälsotillstånd.

2003/04:Ub355 av Nikos Papadopoulos och Joe Frans (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en analys av situationen för svenska elever utomlands.

2003/04:Ub357 av Yilmaz Kerimo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökat elevengagemang för bättre studiero och arbetsmiljö i skolan.

2003/04:Ub361 av Gunnar Nordmark (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förebygga uppkomsten av tinnitus bland elever och personal i skolan.

2003/04:Ub367 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fler betygssteg och en nationell utvärdering av betygsättningen.

2003/04:Ub368 av Gunilla Carlsson i Tyresö m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om respekt för elevers olikheter.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om god inlärningsmiljö.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om föräldrars delaktighet.

2003/04:Ub388 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skollagen skall ändras så att alla elever har rätt till undervisning och stöd även efter skolpliktens upphörande tills de blir behöriga till gymnasieskolans nationella program eller kan börja i vuxenutbildning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att elever i behov av stöd skall ha rätt att få det av en speciallärare, enskilt eller i mindre grupp.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla elever skall få betyg från årskurs sex och att betygsskalan skall bli sexgradig.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skriftliga omdömen skall lämnas till alla elevers vårdnadshavare fr.o.m. första årskursen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att nationella prov i matematik och svenska skall ges senast i årskurs tre.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om arbetsmiljön.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om extra resurser och andra metoder att öka integrationen i skolan.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att eleverna normalt skall börja grundskolan vid sex års ålder och avsluta den när målen har uppnåtts.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kommunala skolor skall göras mer fristående från kommunala politiker.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samarbete mellan skola och föräldrar.

2003/04:Ub392 av Håkan Larsson m.fl. (c):

3. Riksdagen begär hos regeringen förslag till reformer för rätt till kunskaper, lokal makt och fler lärare i enlighet med vad i motionen anförs.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att skollagen skrivs om med utgångspunkt i att en individuell kunskapsrätt införs.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att genomföra försöksverksamhet med flexibel skolstart.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att individuella utvecklingsplaner skall införas från årskurs 1.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att betyg skall ges från årskurs 6 och sättas i sex steg.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Skolverket bör få ökade befogenheter att kunna rikta sanktioner mot kommuner som inte sköter sitt uppdrag.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att införa lokala skolstyrelser.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om inrättandet av kunskapskontrakt.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ämnesundervisning på ett annat språk än svenska bör kunna ske på distans.

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att rättigheterna för elevskyddsombuden i 6 kap. 17 och 18 §§ arbetsmiljölagen bör utökas till att likna dem som gäller för övriga skyddsombud.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Skolverket bör uppmuntra olika former av naturskolor.

2003/04:Ub394 av Viviann Gerdin m.fl. (c, fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla barns frånvaro i grundskola och gymnasieskola skall följas upp, oavsett barnens bakgrund.

2003/04:Ub398 av Mia Franzén (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att var man än bor och vilken skola man än väljer att gå i skall rätten till en god skolhälsovård för kropp och själ tryggas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att skolhälsovården skall utgöra ett komplement till föräldrarnas ansvar att se till det bästa för barnen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att tidig upptäckt och tidigt stöd via skolhälsovården kan förhindra livslångt (livskort) lidande.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om vikten av att stärka barns och ungdomars självkänsla och egenvärde, vilket ger oskattbara värden för framtiden.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om det orimliga i att de pedagogiska ledarna/rektorererna skall besluta om hur stora resurser skolhälsovården skall få.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om vikten av att skolhälsovården är budgetmässigt fristående från övrig skolverksamhet och verkar under annan kommunal huvudman.

2003/04:Ub408 av Fredrik Olovsson och Hillevi Larsson (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjligheten för en elev att få sina betyg opartiskt prövade.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att eleverna skriftligt och anonymt skall få utvärdera sina lärares arbete.

2003/04:Ub417 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att rektorn och lärarna skall ha ansvar för beslut om ekonomi, personal och pedagogik.

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skolledaren skall ges goda förutsättningar för att leda den skola där han eller hon verkar.

2003/04:Ub418 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att kommunernas uppföljning av fullgörandet av skolplikten måste förbättras, så att skolgången säkras för flickor som växer upp i miljöer präglade av patriarkala värderingar.

2003/04:Ub426 av Peter Danielsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att lagen bör ändras så att grund- och gymnasieskolor skall kunna drivas på entreprenad.

2003/04:Ub438 av Inger Davidson m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bristerna inom skolbarnsomsorgen.

2003/04:Ub439 av Alf Svensson m.fl. (kd):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att arbetet med skolans värdegrund skall ingå i skolornas kvalitetsredovisning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om arbetsro i skolan.
6. Riksdagen begär att regeringen skall återkomma till riksdagen med förslag om hur möjligheten till flexibel skolstart skall utnyttjas i högre grad.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad samverkan mellan grund- och gymnasieskolan.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om studie- och yrkesvägledarnas betydelse.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vidareutveckling av utvecklingssamtalen.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betygssystemets utformning.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om IT som pedagogiskt hjälpmedel.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de nationella proven i årskurs fem skall vara obligatoriska och genomföras i flera ämnen.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om upprättandet av ett ansvarskontrakt i grundskolan.

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om betydelsen av mindre klasser och skolenheter.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att stärka rektorns roll som pedagogisk ledare.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av skollärovervakningen.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en rektor som anställs i grundskolan skall ha erlagt rektors-examen.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om elevvårdens betydelse.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den fysiska miljön i skolan.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rollfördelningen i den målstyrda skolan.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lokala styrelser för skolorna.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en lagstadgad miniminivå för elevinflytande.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av ett ökat elevinflytande i takt med stigande ålder.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om föräldrars rätt till information och inflytande i skolan.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ANT-utbildningen.

2003/04:Ub441 av Inger Davidson m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om redovisning av skolornas värdegrundsarbete och om redovisning av skolornas kvalitetsredovisning.

2003/04:Ub470 av Sten Tolgfors (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att landets kommunala skolor bör omvandlas till självständiga enheter, där medarbetarna med fullt ansvar för verksamhetens utveckling har att besluta om skolans angelägenheter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de nationella riktlinjerna och målen för skolans verksamhet skall uppnås och avgöras av respektive skola.

2003/04:Ub471 av Sten Tolgfors (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om god utbildning som en central del i en fungerande välfärdspolitik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillgång till god utbildning är en grundläggande rättighet för alla svenska barn och ungdomar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att alla barn och ungdomar skall erbjudas möjlighet till en individuellt anpassad utbildning.

2003/04:Ub472 av Sten Tolgfors (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att resultatet av kvalitetsgranskningarna av enskilda skolor löpande skall publiceras av Skolverket.

2003/04:Ub474 av Sten Tolgfors (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ju bredare skolans utbud blir genom individuella skolors profilering, desto fler barn och ungdomar kommer att finna sig till rätta och göra väl ifrån sig i skolan.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att om varje skola finner sitt område att bli särskilt duktig på kommer kvaliteten i det samlade skolsystemet att öka.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skolors profilering kan utgöra ett incitament för lärares vidareutbildning.

2003/04:Ub482 av Kerstin Andersson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om professionell elevhälsovård.

2003/04:Ub485 av Helene Petersson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om elevers inflytande på arbetsmiljön i skolan.

2003/04:Ju262 av Rolf Olsson m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillämpningen av arbetsmiljölagen i skolan och elevskyddsombudens ställning skall bli föremål för översyn.

2003/04:Sf325 av Sten Tolgfors m.fl. (m):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bristerna i dagens skolpolitik för barn som behöver extra stöd.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om bristerna i dagens skolpolitik för barn som kommer till Sverige under skolåren.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av en individuell kunskapsrätt för alla skolbarn.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om lärares och rektorsers möjlighet att styra skolan och välja dess inriktning och profilering.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skolors möjlighet att ge tvåspråkig undervisning.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om skolors möjlighet att vara värdsolor för elever från andra skolor vad gäller språk- eller ämnesundervisning.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avsaknaden av en likvärdig skola i alla delar av landet.

2003/04:Sf326 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av tydliga mål och utvärderingar i skolan.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det s.k. LUS-projektet och att det bör få genomsyra hela skolan.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att skapa magnetsolor och göra extrasatsningar på skolor i utsatta områden.

2003/04:So270 av Birgitta Sellén och Birgitta Carlsson (c):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fortbildning av personal som arbetar med barn och ungdomar.

2003/04:So345 av Kerstin Heinemann m.fl. (fp):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om drogpolicy i skolan.

2003/04:So414 av Cristina Husmark Pehrsson m.fl. (m):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skolan skall ha en absolut plikt att informera vårdnadshavare vid misstanke om narkotikaanvändning.

2003/04:So578 av Chatrine Pålsson m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör uppdra till Skolverket att omgående stärka ANT-undervisningen i grundskolan fr.o.m. årskurs 4.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om polisens och frivilligorganisationernas betydelse i ANT-undervisningen.

2003/04:So639 av Christer Adelsbo m.fl. (s):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ge skolor och fritidsverksamheter bättre möjligheter att stärka den förebyggande verksamheten och att ge stöd till utsatta ungdomar.

2003/04:So645 av Agneta Lundberg m.fl. (s, fp, kd, v, c, mp):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om skolans kursplaner i alkohol- och narkotikaundervisning.

2003/04:Kr361 av Helena Höij m.fl. (kd):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att uppvärdera det informella lärandet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en lagfäst miniminivå för elevinflytande.

2003/04:N328 av Maud Olofsson m.fl. (c):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge Skolverket i uppdrag att finna former för kunskaps- och kompetensutveckling till de små skolorna.